

síruttag
L.

2002. szeptember
a (nem) hallgatók lapja

bölc^ső

Nincs lehetetlen, csak tehetetlen ember

- Mi mindig is törekedtünk arra, hogy valami újat nyújtsunk az utazóknak, ezért találtuk ki Szegeden elsőként a törzsutaskártyát - ez pedig nem régóta ugyanazt a díjszabást használja, mint a törzsutas-tarifa -, ezért lehet minket zöld számon és mobilról is hívni, ezért jelennek meg télen a Tempó-Mikulások.

- És az utazási csekkék?

- Azokat egyrészt figyelmességből adtuk, másrészt vannak olyan utasok, akik szeretnek alkudozni. Ebbe néhány taxis belemegy, néhány pedig nem. Az diákoknak ez így kényelmesebb, mert az amúgy se túl drága diáktarifából is kapnak száz forint kedvezményt, és így a legolcsóbban utazhatnak a városban, másrészt pedig sem az utastársaikat, sem a taxist nem hozzák ezzel kényelmetlen helyzetbe. Mindenesetre fontos megjegyezni, hogy egy utazáshoz csak egy Tempó-csekket lehet felhasználni, és azt is csak telefonos kocsirendelés esetén.

- Lesz-e újabb csekk-akció?

- Lehetséges, de előbb szeretnénk a mostaniból leszűrni a következtetéseket, és csak azután akarunk új akcióba belevágni.

- És mit jelent, a jelszó, hogy nincs lehetetlen?

- Azt, hogy mindent vállalunk, öt percen belüli kiszállást, mikrobusz hívása esetén hét-nyolc fős fuvar, ha azt kívánja a kedves utas, akkor kérésre bevásárlunk neki, és csak a visszautat kell fizetni, nem pedig oda-vissza. Először is speciális esetek is, én például egyszer négy órán át vigyáztam egy kisgyerekre.

- Hogy lehet az, hogy az emberek rá merik bízni a gyerekeiket és a lakásukat egy taxisra?

- Talán mert mi nem csak személyfuvarozó vállalkozók vagyunk, hanem Tempó Taxisok is.

- És mi szól Önök mellett?

- A társaság tizenkilenc éves múltja, a kocsik remek műszaki állapota, a taxisok több éves tapasztalata, a rendkívül szolid díjszabás, a kedvezményesen hívható és zöld számok, valamint az olyan cégekkel és intézményekkel kötött szerződéseink, mint a Metro, a Centrum, a Plaza, a Praktiker, a SING-SING, a Szegedi Tudományegyetem összes klinikája, a Gyermekkorház.

(x)

**Szegeden
a leggyorsabb
és
legolcsóbb!
(Ajándékutalvány*
ebben a Bölcsőben)**

*csak telefonos rendelés esetén használható

Várunk iskola mellett is végezhető,
rugalmas időbeosztású

MUNKA-LEHETŐSÉGEKKEL

többműszakos fizikai munkák, terjesztések,
adminisztratív munkák, adatrögzítések.



Melo- Depo

Szeged, Vitéz u. 20

Tel.: 420-433, 420-239

www.melo-depo.hu

melodepo@melo-depo.hu

TAXI

Tempó

490-490

06-80- 82-2222

06-30-282-2222

06-20-982-2222

BABLEVES!

(Hírek; Szerkeszti: Szalontai Attila)

T. Bölcső Szerkesztőség!

Megijesztett a Gólyaszámotok! Ez a stílus egyáltalán nem ti vagytok, nem értem miért kellett idáig eljutni. Remélem, az erőteljes bulvár-jelleg csak erre a számra volt jellemző, és nem akartok tartósan ilyen irányba elmenni.

Kár lenne, mert a tavaszi számokat nagyon élveztem. Végre van (volt?) egy olyan egyetemi lap, amit érdemes kézbe venni, egyrészt az írárok színvonala, másrészt az egyedi kivitel miatt. Különösen a fekete tetszett.

Szóval próbáljatok meg inkább újra ilyeneket csinálni! És vigyázzatok azzal az egóval, mert veszélyes tud lenni.

Az olvasói levelek tartalma nem feltétlenül tükrözi a Bölcső szerkesztőségének véleményét.

Üdv, és jó munkát:

Pityu
(pityu1978@freemail.hu)

BABLEVES!

Pályázatok

Barátságosabbak lesznek a TO-kon

Otthon, édes...

“Mindenképpen meg akarjuk valósítani ezt a beruházást

Fehérzaj

A nagy, “egyetemi” átverés

Vigyázz! A cica harap!

A pedagógia áltudományossága

Ki az Isten az?

Noam Chomsky a WTC ellen elkövetett támadásokról

Gépes beszéd

OPÁL”tej”SZÍNHÁZ

Harper's Index

A szarnak egy pofon

VILÁGHÍREK

Főringató:

Kollár Árpád

Rázzák még:

BABLEVES!:

Szalontai Attila

Otthon, édes...:

Hári Péter

Vigyázz! A cica harap!:

Gerencsér Péter

Nincs többé magány!

Meé nincs?:

Weiner Sennyey Tibor

OPÁL”tej”SZÍNHÁZ:

Tóth Gergely

Tördelő, arculat:

wst

Kiadja:

SZTE BTK HÖK

Felelős kiadó:

Nagy Zoltán

Szerkesztőség:

6722, Szeged, Petőfi

Sándor

sgt. 30-34. IV. emelet

Telefon:

06/62/54-40-00/32-97

E-mail:

bolcso@hotmail.com

bolcso@mailbox.hu

Hirdetésfelvétel:

Vesmás Bence

70/253-14-38

Bodacz Péter

30/433-42-01

Terjesztés: Serbán Brigitta

Készült a Tisza Press

nyomdában

(Felelős vezető: Tiszai

Gábor)

Megjelenik havonta, 4000 példányban, ingyenes terjesztéssel.



HÍREK

DRÓT7

A [DRÓT] című országos, független, művészeti periodika/fanzin szegedi bemutatója lesz a Grand Café-ban október 7.-én este 7-kor. Ezen a felolvasóesten jelenik meg városunkban a 7-dik szám. Egyéb Drótok: www.extra.hu/drotlap

Könyvcsekkemelés elmaradásakor alkalmazandó

„Az alkalmazott filozófia esélyei” címmel újabb filozófiai tanulmánykötet jelent meg Szegeden. A Karikó Sándor, ismert szegedi filozófus szerkesztésében megjelenő kötetet a szakma első összegező gyűjteményeként ajánlják az olvasó figyelmébe. A szerzők értelmezik az alkalmazott filozófia jelentését, valamint tárgyalják azokat a tárgyköröket, amelyekben úgymond alkalmazzák a filozófiát, mint tudományt. (webradio)

Izmosodó tanári kar

Átlagosan mintegy felével emelkedtek az egyetemi és főiskolai oktatók fizetései. Az emelés következtében ma már az egyetemi tanárok mintegy 360 ezer forintot keresnek havonta, ami összemérhető a hazai versenyszféra jövedelmeivel is, nyilatkozta a Szegedi Tudományegyetem gazdasági főigazgatója. Tráser Ferenc hozzátette még, hogy a béremelést nem az egyetemnek kell kigazdálkodnia, hanem azt az állami költségvetésből utalták ki. A szegedi egyetem bérnövekménye csaknem 1 milliárd forintot igényelt az idei év 4 hónapjára. (webradio)

Ami befolyik, az kifolyik

3900 forintra nőtt személyenként és havonta a kollégiumi alapdíj szeptembertől Szegeden. Az emelkedés a hallgatói normatíva emelésével magyarázható, ugyanis mind a kormányrendelet, mind az egyetemi szabályzatok az éves hallgatói normatíva legfeljebb 5%-ában határozzák meg a kollégiumi díj összegét. Az éves normatíva pedig a szeptember elsejei növelésnek köszönhetően 70.000 Ft-ról 78.400 Ft-ra emelkedett. Az alapdíjon felül, az előző évekhez hasonlóan, kiegészítő díjat szedhetnek a diákszállásokon a pluszszolgáltatásokért is, ennek összege azonban csupán a hallgatói normatíva összegének emelésével arányosan nőhet. (webradio)

Helyet kaptak...

Galgóczi László egyetemi tanár, Homor Géza főiskolai docens és Tóth Szergej főiskolai tanár kapott főigazgató-helyettesi megbízatást a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Kar Tanácsának határozata alapján. Galgóczi László a tudományos, Homor Géza az oktatási, míg Tóth Szergej az ifjúsági vonalon helyettesíti Galambos Gábor főigazgatót. Megbízatásuk idén július 1-től 2006. július 31-ig szól.

Mi meg levegőt...

A Szegei Tudományegyetemen az Egyetemi Naptár szerint az őszi szünet időpontja október 24-25. Hasznos adalék, hogy dékáni szünet lesz még valamennyi karon az őszi szünet hetének első két napján, október 21-én és 22-én.

Jó munkát

Megválasztották a JGYTFK Kari tanácsának tagjait. Az új tagok: Kiss Gábor, Forgácsné Drahota Erzsébet (póttag), Csillag András, Szabó Tibor (póttag), Nagy Miklós, Hézsóné Böröcz Andrea (póttag), Bene Kálmán, Aranyi Sándor (póttag), Békési Imre, T. Molnár Gizella (póttag), Kovács Keve János, Kruppa Tamás (póttag), Marsi István, Benkő Zsolt (póttag), Szalma Elemér, Krész Miklós (póttag), Tuskó László.

Meghasonlás?

Filmklubot indított a Szegei Tudományegyetemen működő Református Egyetemi és Főiskolai Gyülekezet szeptemberben. 16-án a Trainspotting-ot játszották, 23-án a Las Vegas, végállomás, 30-án a Szenvedélyek viharában című filmet vetítették. A vetítés minden alkalommal este 7-kor kezdődik a Kálvin tér 2. nagytermében. (webradio)

Nekik dolgoztunk

3 millió 800 ezer forintos sikkasztással és több mint 8 millió forintos adócsalással vádolják a szegei Meló-Diák négy egykori vezetőjét. Az 1996 és 1998 között történtekért Marosi László, az Országos Diákvállalkozási Hálózat vezetője tett feljelentést. Marosi László kijelentette, hogy a jelenleg működő szegei iroda nem felelős semmiért, mert a perbe fogott vezetés már korábban megszüntette az ügyben szereplő céget. Amit egyébként joganul tettek, így ebben az ügyben is per folyik. A büntetőper október negyedikén, tanúk meghallgatásával folytatódik. (webradio)

Csepp a tengerben

Új, magyar nyelvű középiskola nyílt az erdélyi Máramarosszigeten, szeptember 17-én. A Lówey Klára nevű viselő középiskola 278 fiatalnak biztosít tanulási lehetőséget. Az intézmény gyorssegélyt kapott a magyar államtól, a Határon Túli Magyarok Hivatalán keresztül. A sok segítség ellenére még további támogatásokat várnak, hiszen az iskola működni már tud, de még nem megfelelő a felszereltsége. (educatiopress)

Áthallgatás javasolt

Szüretelnek a Szent István Egyetem Gyöngyösi Főiskolai Karán is: a nagyon jónak mondható évjártatban már leszüretelték a Zenit és a Szürkebarát fajtákat, a sor a Muscat Ottonel és a Chardonnay fajtákkal folytatódik. (Educatiopress)

Polgárképző?

A kiegyezés egyik előkészítőjéről, az Osztrák-Magyar Monarchia első külügyminiszteréről neveztek el az Andrassy Gyula Budapesti Német Nyelvű Egyetemet, amely német nyelven ad posztgraduális képzést az idén felvett 56 hallgatójának. Mindössze másfél év is elég volt arra, hogy elkezdődhessen a képzés a legújabb magyar felsőoktatási intézményben. Az iskola alapítási folyamatát azonban az elejétől végigkísérte a szocialista és a szabad demokrata oktatáspolitikusok elégedetlensége és tiltakozása. Ráadásul az egyetemet létrehozó alapítvány kuratóriumának tagjai jelenleg kizárólag az előző kormányhoz közel álló személyiségek. Bod Péter Ákos, a kuratórium elnöke korábban azt nyilatkozta, hogy nincsenek az ellen, hogy kiegészítsék a testületet. De az, hogy ebben az ügyben előrelépjenek, nem rajtuk és nem az intézmény vezetőin múlik. (Népszabadság)

Kiíró: SZTE Kulturális Iroda* Pályázat címe: Egyetemi vers és prózamondó verseny*Pályázhatnak: nappali tagozatos és PHD-hallgatók*Jelentkezési határidő: 2002. november 8.

A pályázóknak magyar szerzők három szabadon választott versével vagy prózájával kell nevezniük, az egyik mű írójának kortárs alkotónak kell lennie. Egy-egy vers illetve próza műsorideje nem haladhatja meg a 10 percet. A zsűri egy első (20.000 Ft), egy második (15.000 Ft), egy harmadik díjat (10.000 Ft), valamint egy jutalmat (5.000 Ft) oszt ki. A versenyre előreláthatólag november második felében kerül sor.

Kiíró: Magyar Ösztöndíj Bizottság*Pályázat címe: Külföldi ösztöndíjak a 2003/2004. tanévre és a 2003. évi nyári egyetemekre*Beadási határidő: 2002. október 11.

Államközi ösztöndíjak: Francia pályázatok - 2002. november 8, 2003. március 1.; Mexikói ösztöndíjak - 2003. július 31.; Német pályázatok - 2002. november 15.; Bajor pályázatok - 2002. december 1.; Baden-Württemberg tartomány ösztöndíjai - 2002. október 15., 2002. december 1.

Magyar Állami ösztöndíjak: Teljes egyetemi képzés - 2003. március 1. Részképzés - 2003. április 30., 2003. november 30. Doktori képzés: 2003. június 30.

Svájci pályázatok - 2002. december 14.

További felvilágosítást ad a MÖB Irodája: angol nyelvterület, Észak-Európa: Farkas Orsolya /384-9010/ angol nyelvterület (Ázsia) és Dél-Európa: Várkonyi Réka /384-9008/ francia nyelvterület: Urbán Balázs /384-9010/ német nyelvterület: Babcsányi Ágnes /384-9009/ spanyol nyelvterület: Lakatos Szabolcs /384-9008/ szláv nyelvterület és délkelet-európai országok: Bónisné Zselvtay Irén /384-9008/.

Kiíró: Gyermek-, Ifjúsági és Sportminisztérium Európai Bizottság, Mobilitás*Pályázat címe: IFJÚSÁG 2000-2006*Pályázhatnak: 15-25 év közötti fiatalok, a velük foglalkozó ifjúsági munkások és szakemberek, önálló ifjúsági csoportok, nonprofit szervezetek, intézmények, önkormányzatok. *Beadási határidő: 2002. november 1.

A pályázat általános célja: Esélyteremtés a magyarországi fiatalok minél szélesebb köre számára európai, nemzeti és személyes hovatartozásuk közvetlen megélésére, valamint a fiatalok nyitottságra és tevékeny életre való ösztönzése iskolán kívüli tevékenységek formájában. A pályázat célcsoportja: magyarországi 15-25 év közötti (az Európai Önkéntes Szolgálat esetében 18-25 év közötti) fiatalok, a velük foglalkozó ifjúsági munkások és szakemberek, önálló ifjúsági csoportok, nonprofit szervezetek, intézmények, önkormányzatok. Keretösszeg: 200 millió forint. A lehetséges partnerországok: az Európai Unió 15 tagországa továbbá Izland, Liechtenstein és Norvégia, valamint Bulgária, Ciprus, Cseh Köztársaság, Észtország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Románia, Szlovákia, Szlovénia.

További információ: Tel.: 460-1080 vagy 460-1082; nemzetkozi@mobilitas.hu.

Kiíró: Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége*Pályázat címe: Dolgozatírás diákoknak zsidó vonatkozású műemlékekről*Pályázhatnak: Középiskolás korú tanulók, főiskolás hallgatók.*Beadási határidő: 2003. március 1.

A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége oktatási pályázatot hirdet épített környezetünk megóvása érdekében. A pályázaton részt vehetnek középiskolás korú tanulók, főiskolás hallgatók, akik településük zsidó vonatkozású műemlékét, házat vagy elhanyagolt helyét elemzik. A 10 oldalas dolgozat mellékelteként tartalmazzon témától függően képeket, vagy videofelvételeket, térképet, esetleg levéltári adatokat, illetve családi emlékeket.

A pályázatokat jutalmazzuk, és egy szimpózium keretében lesz mód a munkákról szóban is beszámolni.

Kiíró: SZTE Kulturális Iroda*Pályázat címe: Egyetemi zenei verseny*Pályázhatnak: szólistaként a Szegei Tudományegyetem nappali tagozatos és PhD hallgatói indulhatnak, kivéve a Konzervatórium hallgatóit ill. a JGYTFK ének-zene szakos hallgatóit.

A versenyen a komolyzene ill. a népzene körébe tartozó (esetleg a komolyzene és a könnyzene határterületére tartozó), összesen 5-10 perc msoridej hangszeres vagy vokális szólódarabok és kamaramvek, ill. eredeti (nem zeneszerző feldolgozású) népzenei anyag énekes vagy autentikus hangszeres eladásával lehet részt venni. Kamaracsoportok esetén az eladók maximális létszáma hat f; a tagok legalább felének az SZTE hallgatójának kell lenni. A versenyek esetleges zongora- vagy egyéb hangszeres kísérfje bárki lehet.

Az Egyetemi Zenei Verseny 140.000 Ft összdíjazású. A versenyekre november második felében kerül sor.

Kiíró: SZTE Kulturális Iroda*Pályázat címe: Napló-pályázat* Pályázhatnak: nappali tagozatos és PHD-hallgatók, valamint az egyetem oktatói és valamennyi dolgozója számára* Beadási határidő: 2002. november 15.

Bárminemű egyéb megkötés nélkül: olyan szövegeket várunk, amelyek a szerzők életének egy, a pályázat kiírása és leadása közötti teljes hetét, annak eseményeit rögzítik és kommentálják, naplószerű kifejtésben. Egy pályázó egy szöveggel jelentkezhet, melynek terjedelme maximum 7 flekk (30 sor, 60 betűhely), az ennél hosszabb írásokat a bírálók automatikusan kizárják a versengésből. A zsűri egy Pályadíjat (30.000 Ft) és két Jutalmat (10-10.000 Ft), valamint különdíjakat oszt ki.

A pályaműveket zárt, jelígyével ellátott borítékban kell leadni, amelyben egy újabb zárt boríték a jelígye feloldását (név, beosztás, kar, egység, értesítési cím) tartalmazza. Mindkét Napló Pályázat leadási helye: az SZTE Kulturális Iroda (Dugonics tér 13. II. emelet)

Jenő fénymásolója

Kész jegyzetek, nagy választékban! A biológusok mekkája! A bölcsészek eldorádója!

A Vitéz utcai udvarban a KÉKPONT üzletben.

Fénymásolás fénysebességgel...

Megszületett az egyetem új arca

Barátságosabbak lesznek a TO-kon

Egységes, de sokarcú egyetem, -ezen jelmondat zászlaja alatt született meg az SZTE arculata, amely mind küllemében, mind mondanivalójában egy új korszak kezdetét jelzi.

Bár a felsőoktatási integráció már 2000. januárjában megtörtént, az SZTE mindeddig csak jogi és gazdasági értelemben alkotott egységet. A tíz korból és a konzervatóriumból álló intézmény 26 ezer hallgatójával és 7 ezer dolgozójával, illetve mintegy 26 milliárdos költségvetésével tulajdonképpen város a városban, sok diák, alkalmazott és a szegediek jó része azonban még mindig nem kezeli egységként az egyetemet. Éppen ezért, no meg a hallgatói létszám csökkenésének megelőzése érdekében már public relations szakember irányítja az SZTE kommunikációját.

- Az egyetem többé már nem adja el önmagát - mondta el Beke Tamás, az SZTE pr-vezetője. Tervezett kommunikációs munka nélkül aligha lehet az emberek fejében még mindig SZOTE-ként, JATE-ként, Juhász Gyula Tanárképző Főiskolaként élő egyes karokat egységes egyetemmé formálni, s az egyre erősödő magyar felsőoktatási piacon elérni, hogy a potenciális hallgatói korosztály létszámának csökkenése ellenére ne legyen kevesebb diákunk. A formális egység ellenére tehát széttöredezett, heterogén arculatú intézményről van szó bizonyítják ezt a változatos logók, céges papírok, névjegykártyák elnevezések. Mindez pedig ahhoz vezet, hogy a közvélemény, sőt sok dolgozó sem érzi igazán az SZTE-hez tartozást. Nem alakult ki közös hagyományrendszer sem, hiszen minden egyes kar éppúgy élte tovább az életét, mint 2000 előtt. A Szegedi Tudományegyetemből tehát igazi, egyedi, a vetélytársaktól jól megkülönböztethető, jól eladható márkát kell faragni. A folyamat végeredménye remélhetőleg majd a filmekből jól ismert angolszász egyetemes tudatosan kitalált, felépített arculatához lesz hasonló, tradíciót, tekintélyt, egységet, világviszonylatban is meghatározó méretű szellemi tőkét sugall majd.

A munka első lépéseként a hónap során elkészül az egyetem új színvilágát hordozó, a mondanivalót vizuálisan kifejező mappa, diáknapló és „not for sale” képeslap. Az SZTE kiadványainak meghatározó színe a narancssárga lesz, hiszen Szeged a napfény városa, és nyugalmat, kiegyensúlyozottságot áraszt ez az árnyalat - véli Beke Tamás. Szemléletváltást szeretnénk végrehajtani, az eddig megszokott, az intézményt szimbolizáló terek és épületek fotóinak helyét emberi arcok, életképek veszik át.

Egységes, de sokarcú egyetem így szól tehát a szlogen. A változatosság egyrészt a sokféle tudományterülettel foglalkozó karokra, másrészt arra a rengeteg emberre vonatkozik, akik hallgatóként vagy munkatársként szereplői az SZTE életének. Az összetartozásnak persze nemcsak a brosúrákon kell tükröződnie, hiszen közös



Beke Tamás

rendezvényekre, ünnepélyekre is szükség van. Ennek egyik leglátványosabb lépése a tervek szerint az a diplomaosztó lesz, amelynek keretében a végzős hallgatók taláiban vonulnak majd végig a városban. A külső és belső kommunikáció további fontos, bár kétségtelenül nem ilyen figyelemfelkeltő lépése, hogy ha valaki például feltárcsázza az 544-000 számot, ne csak annyit mondjanak neki: „Tessék, egyetem”. Ebben a helyzetben is szükség van tehát egy barátságos köszöntésre, éppúgy, mint a megfelelő tájékoztatásra az egyes karok tanulmányi osztályain. A diákok, vagyis a belső közvéleményt alkotók jó része ugyanis gyakran úgy érzi, hogy nem kapnak elég figyelmet a TO-

kon.

Nem szabad elfelejtenünk - hangsúlyozta ki a kommunikációs vezető -, hogy minden egyes hallgató valamilyen szinten az SZTE pr-munkatársa is, hiszen véleménye befolyásolja az egyetem imázsát, sőt a leendő diákok intézmény-választását is. A felsorolt lépcsőkön keresztül vezet az út ahhoz a korábbiakban már említett célhoz, hogy elősegítsék a hallgatók létszámának növelését. Mindehhez persze arra is szükség van, hogy a képzési kínálatot folyamatosan az igényekhez igazítsák.

Lzs

A pénztárca nem lett meg, a tettesek sem

Bizonyíték hiányában elejtették a vádat annak a két lánynak az ügyében, akiket a Szegedi Rendőrkapitányság (SZRK) lopással gyanúsított. Mint azt korábbi számunkban megírtuk, a két feljelentett lány egyike a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola hallgatója, és a károsult szintén a Juygy tanulója.

Weigand Katalin pénztárcáját - benne megközelítőleg tíz ezer forintjával, bankkártyáival, igazolványaival a Topolya sor egyik öltözőjéből lopták el - immáron újfent ismeretlen tettesek. Katalinnak sejtése is volt a tettesek személyéről, amiben olyannyira biztos volt, hogy a rendőrségen feljelentést tett ellenük. Az SZRK megindította a büntetőeljárást, kihallgatott minden érintettet, majd a nyár végére bizonyíték híján meg is szüntette a nyomozást. A megvádolt főiskolás lány a nyomozás alatt folyamatosan ártatlanságát bizonygatta, és azt is megígérte, ha végre kiderül ártatlansága, rágalmozásért beperli az őt feljelentő Weigand Katalint. Az eljárás megszüntése után azonban elállt szándékától. Mint mondja, az egész nem ér annyit. Csak azt sajnálja, hogy bárki megvádolhatja a másikat, méghozzá büntetlenül.

Mindeközben a Bölcső Press az SZRK magas rangú tisztviselőjétől úgy értesült, a megvádolt lányok egyike hasonló bűncselekményekért többször került már a rendőrség látókörébe, de bizonyíték híján mindannyiszor kénytelenek voltak megszüntetni az eljárását.

csf

A másik irány

Új formában és tízezer példányban jelenik meg a MERT, a Miskolci Egyetem közéleti lapja szeptembertől. Az újság ezzel Kelet-Magyarország legnagyobb példányszámú egyetemi lapjává avanszolt. A bulvárlapra emlékeztető, nagyobb méretű, csak színes oldalakkal megjelenő, nagyobb példányszámú, mozgalmasabb lap lesz ezután a Miskolci Egyetem ingyenes, kéthetente megjelenő közéleti és kulturális újságja. (Népszabadság)

A nemzet eláthatja magát

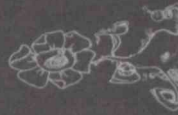
Botrányba fulladt a neves költő, a Kossuth-díjas Faludy György kilencvenkettedik születésnapjára rendezett fogadás. Az ünnepségen Demszky Gábor, budapesti főpolgármester pohárköszöntőjében megígérte, hogy rövidesen rendeződik a költőnek a nemzet ajándékaként kapott Szent István körüti lakásának sorsa. A kilencvenkettedik születésnapját ünneplő költő ekkor felállt és közölte, hogy ő már nem hisz az ilyen hazugságokban, mivel ma kapta kézhez a főváros levelét, melyben arról tájékoztatják, hogy vagy fizessen bérleti díjat, vagy vásárolja meg a lakást. A költő bejelentette, hogy rövid időn belül kiköltözik a Szent István körüti lakásból és felesége másfél szobás lakásában fognak élni. A költő felesége a hírügynökségnek nyilatkozva elmondta, azért döntöttek a kiköltözés mellett, mert ez a cirkusz méltatlan férje nevéhez és életéhez. Korábban felajánlották valamennyi spórolt pénzüket - tizenötmillió forintot - de ezt az önkormányzat nevelésnek tartotta. (Magyar Nemzet)

Áthallgatás javasolt II.

Szerb Antal „Utazás és holdvilág” című regényének alapján készült új, nagyszabású hangjáték indult a Kossuth Rádió szeptember 23-án. A rádiójátéksorozat október 10-ig tart, és hétköznaponként este fél kilenctől hallható. A produkcióban többek között szerepel Ónódi Eszter, Bodó Viktor, Halász Péter, Szacsavay László, Gryllus Dorka és Zsótér Sándor is.


Úgyis változik még

A jövő évi felvételizők 63 százaléka nincs tisztában a felvételi rendszer konkrét változásaival a Felvételi Információs Szolgálat augusztusi felmérése szerint. Így van ez annak ellenére, hogy többségük már hallott a tervezett módosításról. (Magyar Hírlap)



5. SZÁZADI NAP

SZEGED - 2002



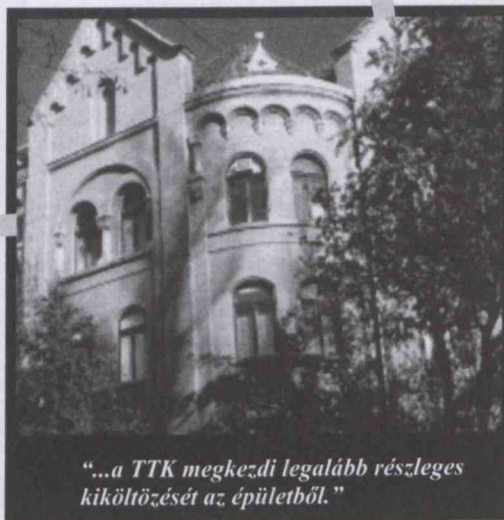
Óthalmi nap=október 4.

október 4. - péntek



“Mindenképpen meg akarjuk valósítani ezt a beruházást”

A Bölcső februári számában interjút közöltünk Dr. Berta Árpáddal, melyben a Bölcsészettudományi Kar dékánja büszkén számolt be a kar Egyetem utcai főépületének felújítására vonatkozó nagyszabású tervekről. Az akkori elképzelések szerint májusban megkezdődött volna egy építkezés, melynek keretében az épületben melegkonyha, több tucat oktatói szoba és a diákok számára “zsibongó” létesült volna. A hallgatók azonban a nyári szünetről visszatérve a “Kísértetkastélyt” változatlan állapotban találták. Ezért most újra megkerestük Dr. Berta Árpádot, hogy a felújítás elmaradásának okáról informálódjunk.



“...a TTK megkezdte legalább részleges kiköltözését az épületből.”

-Fél évvel ezelőtt azt nyilatkozta lapunknak, hogy májusban megkezdődik a BTK főépületének felújítása. Ám most, szeptemberben, ennek még nyomát sem láthatjuk. Mi az oka ennek?

-A beruházás nem marad el, csak csúszik. Ennek az az oka, hogy a közbeszerzési eljárások elhúzódása miatt csak szeptemberben tudtuk volna megkezdeni az építkezést. Nagy dilemma előtt állunk: nekiállunk-e ennek a jelentős átalakításnak most, vagy halaszuk az egészet jövő májusra? Végül a kisebbik rossz, a halasztás mellett döntöttünk, mert bár a májusi időpont sem ideális - egybeesik a vizsgaidőszakkal, ráadásul akkor zajlanak majd a felvételek is -, ha most állunk neki a munkának, egyáltalán nem biztos, hogy a tél beállta előtt sikerülne befejeznünk. Így viszont meg van a reális esély arra, hogy amikor a hallgatók visszajönnek a következő tanévre, már a felújított épületbe léphessenek be.

-Csupán az időbeli csúszás miatt kellett a beruházást egy évvel elhalasztani, vagy az anyagi fedezetével is vannak problémák?

-Jelen állás szerint úgy tűnik, hogy az átalakítás nagy részéhez, egész pontosan a tervezett három részből kettőnek a megvalósításához elegendő pénz áll a rendelkezésünkre. Bár az szinte biztos, hogy idén nem lesz a karnak lehetősége spórolni, a tavalyi megtakarítások, melyekből eredetileg szándékoztunk finanszírozni a terveket változatlanul rendelkezésre állnak.

-Melyik a beruházásnak az a része, ami elmarad?

-Az átalakításnak azt a részét nem kezdjük meg, amely az oktatókat érintette volna. Eredetileg úgy képzeltük el, hogy a tetőtérben kialakítunk 38, egyenként két tanár irodájaként funkcionáló

szobát. Ez azonban a jelenlegi pénzügyi feltételeink mellett nem valósítható meg, ugyanis túlságosan nagy költségeket jelentene télen fűteni, az elviselhetetlen nyári forróság ellen pedig méregdrága klímaberendezésekkel ellátni a tetőtérrel. De nem csak az anyagi nehézségek miatt álltunk el az eredeti tervtől, valószínűleg akkor sem kezdtük volna meg ezt az átépítést, ha a megfelelő mennyiségű pénz a rendelkezésünkre áll. Most ugyanis a korábbinál jóval nagyobb esélyt látunk arra, hogy a TTK megkezdje legalább részleges kiköltözését az épületből. Amennyiben ez megtörténne, felszabadulna annyi hely, hogy az oktatók rossz munkakörülményein javítani tudjunk. Az átépítési tervek többi része - a melegkonyhai szolgáltatóterület kiépítése a pincében, az udvarszemek befedése és ezzel együtt a diákok mostoha körülményein javító “zsibongó” kialakítása viszont változatlanul tervben van.

-Említette, hogy idén a BTK-nak nincsen lehetősége jelentősebb összegek megtakarítására saját keretéből. Előfordulhat az, hogy az átalakításra félretett pénzt időközben másra költik, vagy az már mindenképpen erre a célra van félretéve?

-Nem látok még bele a következő költségvetési évbe. Mindenképpen meg akarjuk valósítani ezt a beruházást, ezért ha valami közbejön, annak nagyon súlyos dolognak kell lennie. Mindazonáltal, ismelve a felsőoktatás jelenlegi alulfinanszírozottságát, teljes felelősséggel senki nem jelentheti ki, hogy nem lesz erre a pénzre más területeken még nagyobb szükség. De nem ebben gondolkodunk.

Hári Péter

Otthon, édes...

(Környezet; Szerkeszti: Hári Péter)

Nőnek az ösztöndíjak, nem változik a szocitám és a laktám

Bizonyára sokan olvastatok, hallottatok, hogy szeptembertől 30%-kal emelkedik a hallgatói normatíva. Hogy mit is jelent ez pontosan, hogyan érint bennünket, hallgatókat ez a változás, Nagy Zoltán, a Bölcsészkar HÖK-elnöke segített tisztázni. A kormányrendeletben meghatározott juttatási keretösszeg három részből áll össze, melyek konkrét összegét szintén a rendelet szabályozza. Ez a három összetevő a hallgatói normatíva (ennek összege eddig hallgatónként évi 70 000 Ft volt), a lakhatási támogatás (33 000 Ft) és a tankönyv és jegyzet-támogatás (7000 Ft). E két utóbbi juttatás összege nem változott, a hallgatói normatíva emelkedett szeptembertől 30%-kal. Ezzel a 2002-es évre eső összeg hallgatónként 78 400 Ft lett.

Szintén rendeletileg szabályozott, hogy a juttatási keretösszeg minimum 50%-át ösztöndíjra, és minimum 8%-át szociális támogatásra kell fordítani. A hallgatói normatíva pontos elosztására a Egyetemi Hallgatói Önkormányzat javaslatot tesz, a döntést az Egyetemi Tanács hozza meg.

A Bölcsészkaron statisztikai számítások alapján 3400 finanszírozott hallgató tanul. A 30%-os normatíva-emelkedés hallgatónként 2100 Ft többlet-pénzt jelent havonta. Ebből a BTK HÖK javaslata szerint 1535 Ft-tal emelkednének az ösztöndíjak, 170 Ft-tal nőne a tudományos támogatás, 160 Ft-tal a diákcélú hallgatói pályázat, 100 Ft-tal a közéleti ösztöndíj összege és 7,5 ill. 12,5 Ft-tal emelkedne a sportkörü ill. kulturális támogatás. Vagyis legnagyobb mértékben az ösztöndíjak nőnének; az állandó és az eseti szociális támogatás nem változik.

Az Egyetemi Tanács lapzártánk után tárgyalja a hallgatói normatíva elosztásáról szóló javaslatot. Várhatóan már októberben emelt ösztöndíjat találunk számláinkon.

A hallgatói normatíva emelkedése együtt jár a kollégiumi díjak emelkedésével. A kollégiumi díj az alapszolgáltatásból, a többletszolgáltatásból és a kollégiumi fejlesztési díjból tevődik össze. Szintén minisztériumi rendeletben meghatározott, hogy az alapszolgáltatás díja nem haladhatja meg a havi hallgatói normatíva 5%-át, a többletszolgáltatás és a fejlesztési díj összegét az Egyetemi Tanács szavazza meg. Erre szintén lapzártánk után kerül majd sor.

Kabai Pirooska

Fehérzaj

Baj van a kommunikáció szak háza táján. Eddig a szerkesztőségi gyakorlatot a Magyar Rádióban lehetett megszerezni annak, aki ilyen irányban szeretett volna később elindulni. Azonban a királyi rádió leépített. Többek között elkészönt legtapasztaltabb munkatársaitól. Tette ezt Vécsey Ágnessel is, aki amellet, hogy a BTK tanári gárdájába tartozik, 18 éves munkakapcsolattal rendelkezett a rádióval, sokan neki köszönhetik szakmai „beavatásukat”. Vele együtt utcára kerültek a fent említett kommunikáció szakosok is, akik most értesüléseink szerint a Rádió 88-nál szerezhetik meg gyakorlatukat. Ezekről és a közszolgálati média helyzetéről kérdeztük a tanárnőt.

-Hogyan létesült kapcsolat az egyetem és a helyi közszolgálati média között?

-Havas Henrik ötlete alapján találták ki a szerkesztőségi gyakorlatokat, és Szegedre nyilvánvalóan azért esett a választása az én elképzelésem szerint, mert volt stabil egyetemi bázis, másrészt volt egy nagyon jól kiépített sajtóstruktúra, körzeti és városi televízióval (TV), rádióval illetve újsággal. Akkoriban úgy indult az egész, hogy ő személyesen végiglátogatta a szerkesztőségeket és az akkori vezetőkkel megállapodott abban, hogy részint adnak neki munkaeort, például újságírókat, akik tudnak foglalkozni a hallgatókkal, másrészt helyet, ahol dolgozhatnak. Azt hiszem, hogy akkor ebbe mindenki gond nélkül, vidáman beleegyezett, de erről írásbeli megállapodás, vagy szerződés nem született. Így kerültek hozzám az első diákok.

-Mi okozta és mi jellemzi a jelenlegi helyzetet a közszolgálati média terén?

-Az a probléma, hogy az a forgószél, ami most végigsöpört a rádió, már végigsöpört a magyar televízió és elérte a városi TV-t is, mely most mindenféle túlzás nélkül a romjaiban hever. Ez egy igen hosszú, tizenkét éves folyamat vége, amit „médiaháborúként” emlegetnek egyesek. Az egész struktúra nagyon csúnyán összeomlott, és mint olyan, a szerkesztőségi gyakorlat valóban veszélyben forog. Annyi történt, hogy a szakma legjobbjait egyszerűen kisöpörték, aminek következményei alatt az egész rendszer nyög. Persze valahogy működik a közszolgálat, többnyire vadonatúj emberekkel, akik maguk sem értik a szakmát, megváltoztatott műsorstruktúrával, rövidebb műsoridővel; ez érvényes a rádióra és a városi TV-re is. Most kérdem én, mire és hol fogják tanítani a hallgatókat?

De leszükíteném konkrétan a rádióra a helyzetleírás. A Magyar Rádió szegedi stúdiójának élére egy korábbi foglalkozását tekintve könyvtárost ültettek. Majd közölték vele, hogy spórolnia kell. Na most, ennek van egy racionális módja. Tegyük fel, egy családnak, akik havi kétszáz ezer forintból élnek, azt mondják, hogy most akkor legyen száznolcvanezer, mert ez a helyzet. De ha azt mondom, hogy éljen meg húszezerből, akkor tudom, hogy hülyeséget beszélek, mert annyiból nem lehet. Ennek az embernek mondtak egy ilyen számot március elsején, bár mint kiderült, ez is tévedés volt, és miután ő nem ért a rádióhoz, nem ért a szerkesztőségi munkához, azt mondta, hogy jó. Közben persze rájött



Vécsey Ágnes

persze, hogy ez nem így megy, de addigra már elkövetett olyan ostobaságokat, melyek visszafordíthatatlanok. Az is egy vicc, hogy a szakma legjobbjait elzavarták, de még a portást is elküldték, így most a Magyar Rádió Szegedi Körzeti Stúdiójába csak kulccsal lehet bemenni fényes nappal. Ennyit a média nyitottságáról. Lemondta a szerkesztőségbe járó újságokat, ami a csimborasszója mindennek, mert egyrészt filléres dologról van szó a többi kiadáshoz képest, másrészt meg hogy gondolja, hogy hírműsort lehet készíteni információk nélkül?

További probléma a foglalkoztatottság, hisz az eltávolítottak helyébe nem vesznek föl senkit, így egy eredetileg huszonnyolc fős stáb munkáját most hárman-négyen látják el, nem csoda tehát, hogy többnyire az ismétlést ismétlik. Így nem lehet műsort csinálni, és amit most csinálnak, nem is az.

-Úgy tudom, a rádió analóg technikára alapozza működését. Nem lehet, hogy a diákoknak jobb lehet modernebb környezetben tapasztalatokat szerezni, ahogyan tehetik ezt a 88-nál?

-Majdnem kizárólag analóg technikával dolgoztunk a rádióban, ez így van. Az is tény, hogy egy kereskedelmi adó jobban fel van készülve felszerelés szempontjából, de megint csak annyit kérdeznék, hogy mit fognak ott

tanulni? Ez is egy része a szakmának, de van egy szakmai skála, ami mondjuk - huszonhat rádiózási műfajt foglal magába. Ebből a kereskedelmi adóknál egy, azaz egy darab található meg, a hírfás, de ez sem az igazi, mert ők nem dolgoznak saját hírekkel, hanem leszededgetik őket innen-onnan.

-Említette, hogy ez egy hosszabb folyamat, a „médiaháború” vége. Ez a folyamat tulajdonképpen mit takart?

-Ez az egész cirkusz arról szól, hogy a rendszerváltás óta a mindenkori kormány a szolgálatába szeretné hajtani a közszolgálati médiát. Állandóan rázzák a fát, amin a szakma legjobbjai voltak és ezt már nem lehet elveszteségek nélkül megoldani. És ha mondok magának egy olyan névsort, hogy Havas Henrik, Forró Tamás, Mester Ákos, Rangos Kati, Bölcs István; ők mind a Magyar Rádió munkatársai voltak tíz évvel ezelőtt, ma pedig már egyikőjük sincs ott. És ha azt mondom, hogy Erdi Sándor, Szegvári Kati, Frei Tamás, Kepes András, és még sokan; ők mind a Magyar TV munkatársai voltak, ma már egyikük sem az. Hova tűntek a húzó nevek? Tudja, az egyetlen áldozata a médiaháborúnak maga a Magyar Közszolgálati Média.

De vajon megéri megcsinálni a csaknem lehetetlent, és visszahozni a közszolgálatiakat a nézettségi/hallgatottsági sírból? Kell-e egyáltalán? Mert Big Brother meg Sláger rádió kell. A 93.1-et már nem tekeri senki. Mi meg erőlködünk, hogy ez a szakma, meg hogy ezt csinálni kell, hogy pl. bemutassuk a(z esetleg zseniális) Kiskunfélegyházi Fúvószenekart, mert más nem teszi.

Volt egy város, jól kiépített helyi közmédiával, amiből gyakorlatilag nem maradt semmi. Annyit tehetek, és itt beszélhetek a kollégáim nevében is, hogy továbbadjuk azt, amit nem tudtak elvenni tőlünk, a tudást. Am ez sajnos nem pótolja a szerkesztőségi légtört. Márpedig tudni kell, mi a tennivaló, ha kigyullad a piros lámpa. Ez egy szakma, amit meg kell tanulni. Ha egyszer megvannak az alapok, akkor már tud interjút, riportot, tudósítást készíteni, híreket szerkeszteni, de az, hogy odaülök és baromi jópofa vagyok, édeskeves.

Készítette: Tóth Gergely (nem kommunikáció szakos)

Egyetem

AHallgató megkezdte az új félévet. (Már ebből is látszik, hogy a Hallgató alapvetően bátor és szerencsés típus. Mivelhogy megkezdhetette.) Szóval elkezdte a tanévet, felvette az óráit, aztán leadta, aztán megint másikat vett fel, amiket nem kellett volna (pl.: finn nyelv középfeladónak), jóllehet utóbbi csak pótcselekvés volt, hiszen saját kötelező előadásaira nem fért fel.

Egy idő után aztán megvolt minden tantárgya, bár néha arra riadt fel éjszaka, hogy álmában ott áll az államviszga-bizottság előtt és közlik vele, hogy nem kaphat diplomát, mert nem végezte el a PMKTEXZ0258 kódjelű tantárgyat, amelyről neki fogalma sincs, hogy micsoda. Járogatott tehát az óráira és megismerkedett egy másik hallgatóval, aki júniusban még nem volt hallgató. Júliusban sem, holott pontjai alapján biztos lehetett volna a dolgában. Augusztusban aztán megjött a jó hír, azzal a kiegészítéssel, hogy öt napon belül köteles beküldeni minden olyan hivatalos papírt és igazolást, amelynek beszerzési ideje minimum tizenöt nap. Aztán egészen szeptemberig csend honolt az immáron hallgató életében, aminek a legkevésbé sem

örült, mert várta a papírt, hogy felvették a kollégiumba. A papír csak nem jött, közben az idő telt, eljött a szeptember és a hallgató kénytelen volt albérletet keresni magának. Szeptember 6-án aztán megkapta a levelet, amelyben örömmel értesítik, hogy felvételt nyert a kollégiumba. Ezt már új albérlete felé tartva olvasta a hallgató, egyenként tépve ki a korábbi levelezések okán szerzett idegrohamokból megmaradt hajszaainak jelentős százalékát.

Hazaérve újra átfutotta a levelet és észrevette az igazi csapdát. (A pontosság kedvéért idemácsolom: „Amennyiben kollégiumi ellátást nem igényel, kérjük igényét legkésőbb augusztus 10-ig jelezze.”) Kézbésítve szeptember 6-án. Tehát már nem tudja lemondani. Mivel azonban nem mondta le helyét, nem kaphat lakhatási támogatást az albérletére, amit azért keresett, mert nem tudta, hogy felvették a kollégiumba.

A hallgató leült albérleti szobájának egyetlen ágyára, elővette a 22-es csapatja című regényt és olyan ember élettapasztalatával nevetett, mint aki már érti, mit takar az etr.

Csik Gergely

A nagy, „egyetemi” átverés

- avagy meddig oázis az oázis?

Apuszta sivatag azért rossz, mert nincsen benne oázis. A jó sivatagban ellenben van. Ha minden mérföldön „oázisokba” botlunk, akkor el kell töprengenünk azon, érdemes-e még szétválasztani a kettőt, azaz mennyire őrzik meg azok eredeti mivoltuk lényegét? Ehhez hasonló helyzetben van a magyar felsőoktatás is: egyre kevésbé tudjuk, hogy a hely, ahol mindennapjainkat éljük, zöldbe borult földi Paradicsom, vagy teveürülékkel egybetapasztalt homokvár.

Kezdjük a korszakos tényekkel: míg - a Kari Kurír 2001. június 25-i számában található kimutatás szerint - 1990-ben 981 nappali tagozatos hallgatója volt a BTK-nak, addig ez a szám 2000-ig 3454-re nőtt. 1990-ben 187 fő- és mellékfoglalkoztatású oktató tanított a karon, 2000-ben 253. Tíz év alatt a hallgatói létszám 3,52-szeresére, a tanári kar létszáma csupán 1,35-szorosára nőtt. A felnőttkorba lépők száma, azaz a korosztály kínálta választék a '90-es évek közepének demográfiai tetőzése óta folyamatosan csökken.

Amúgy a trend országos, ott van mögötte az áldásos központi politikai akarat: tárjuk ki az egyetem kapuit annyira, hogy minél többen tudulhassanak be rajta! Ja, hogy közben olyan méretes barmok is beerőszakolják magukat a bejáraton, akik izgága farmozgásukkal megingatják az évtizedek óta szilárdan álló oszlopokat? Kitérdekel, hogy a miattuk leszakadó mennyezet azokat is betemeti, akik amúgy a hagyományos, szűk réseken is befértek volna? Ne feledjük: a mennyiség a lényeg! Nehogy olyan helyzet álljon elő, hogy az új évezred kezdetén csak nekünk kelljen 10% alatti részarányal szűgyekezni! Járjon a korosztály 30, 40, sőt 50%-a főiskolára, egyetemre! Lehessen mutogatni a tengerentúlon is: látjátok, mi is felkapaszkodtunk a ti szintetekre! Vagy inkább leküzdöttük magunkat odáig?

Kopaszodó exdiákok nosztalgizása közben

gyakran előkerül az a tételmondat, amely igazságára - bármennyire csepegős is fentiek múltidézése - még mi is emlékszünk: régen rang volt egyetemistának lenni. A falvakban, kisvárosokban a „nekem-ez-magas” érzésből fakadó tisztelet övezte a státuszt, bár az „egyszerű emberek” nehezen tudták elképzelni, mit is lehet felnőtt fejjel éveken keresztül „egy olyan egyetemen vagy mi a fenén” csinálni. Az még oké, hogy egy állatorvos is tehenek seggében turkál, a rendőrtisztis meg nyomoz, na de egy bétékás! Valószínűleg a nulla fokához közelítő „tájékozottság” is oka volt annak, hogy különféle mítoszok öveztek az egyetemista létet. Sőt, ezek a legendák ma is fennállnak, hiszen „Kádár-népének”, vagy legalábbis egy részének jellegzetes vonása, hogy az idő múlását nem tudja, esetleg nem akarja tudomásul venni.

Vagy mi mással magyarázható az, hogy sok a feltétlen jóindulat és a mások számára nehezen emészthető szellemi rugalmatlanság sajátos keverékével felvértezett anyuka - csakúgy, mint húsz évvel ezelőtt - még ma is büszke arccal felcsillan szemmel súgja szomszédja fülebe: „Az én fiam egyetemista ám!” Ám-ám! Igen? Egyetemista? És mi tette őt azzá, kedves anyuka? Az, hogy a középiskolában hármassal végignyúzta a négy évet, aztán robbantott egy hatpontos felvételit és hatvannyolc ponttal valamilyen szépreményű szak első évfolyamán landolt? Vagy az, hogy drága fia ne feledje a jelzőt: egyetemista! az első évben az egyetem épületét messze elkerüli, aztán félév végén beszédeleg a vizsgára, hogy beírassa a jól megérdemelt kettést? Tudja-e Ön azt, kedves anyuka, hogy gyermekét csak azért nem rúgják ki már az első hónapok után szakjáról, mert az intézeteknek szükségük van az utána járó fejkvótára? Ezt nevezik mifelénk ügyesen kitalált finanszírozási rendszernek!

És Ön, kedves apuka, tudja-e, hogy gondosan összegyűjtött pénze, amit induláskor fia farzsebébe gyűr, mire megy el? Tudja-e, hogy

szeme fénye - beilleszkedve abba a nemes légkörbe, amely az ivást normává emeli - az igényes szórakozást és a kulturált együttlételet páratlanul magas színvonalon egybeolvasztó kari bulikon tombolja ki magából a megerőltető munkahét minden fáradalmát? És tudja-e, hogy az Ön összegüröcölt ötezeze jobb esetben egyetemi klubok WC-jében, rosszabb esetben utcák aszfaltján, kollégiumi folyosók falán, frissen mosott ágyneműkben köt ki barnás-vöröses hányadék formájában? Ugye erről nem mesél Önnek élete értelme, amikor vasárnap délután lekvárbefőtél, féldisznóval a táskájában útnak indul? Vagy azt tetszik mondani, hogy Ön is volt fiatal? De ugye, Ön nem volt egyetemista? Nem baj, a fia viszont az! Vagy inkább ravaszul leplezett munkanélküli?

És mondja, kedves szülő, Ön szerint mit fog erre lépni a sokat megélt egyetemi oktató? Szorgosan készül órára és magas színvonalú előadásokkal kápráztatja el a tisztelt hallgatókat? Vagy inkább lemondóan sóhajt magában, hagyja az egészet a francba, s olyasmit talál mondani, hogy óertük azért mégse? Óertük törje magát? Azokért, akik arcán látszik, hogy tesznek az egészre, s csak azért jöttek ide, mert nincs más? Azokért, akik szemináriumokon véget nem érő hallgatással bizonyítják, mennyire „jól” választottak? Azokért, akik örjítő passzivitásukkal, beszűkülte egoizmusukkal kulturális sivataggá teszik az amúgy sok mindenre lehetőséget nyújtó egyetemi műhelyeket? Persze, mint mindig, tisztelet a kivételnek!

Ezek után, kedves apuka, még mindig olyan büszke egyetemista csemetjére? Tudja mit: találjunk ki neki és társainak egy új nevet! Legyenek ők a „megélhetési egyetemisták” vagy „kirakat-egyetemisták”! Ők képezik azt a réteget, amelyet magasabb politikai érdekek szültek. Ők a kirakat részei, s hogy a felszín alatt mi van, az láthatólag épp annyira érdeklő az állami szinten megbúvó döntéshozókat, mint Önt az, hogy mennyire és miért jelent mást fia egyemista léte ma, mint tíz, húsz vagy harminc évvel ezelőtt.

weber

A Bay Zoltán Kutatóintézetben régóta foglalkoznak a környezetbarát szemétfeldolgozás kérdésével. Ezen a területen tevékenykedik munkatársaival Dr. Kovács Kornél, a Szegedi Tudományegyetem Biofizikai Tanszékének vezetője, az MTA Szegedi Biológiai Központ Biofizikai Intézetének tudományos tanácsadója, akit a Bölcső munkatársa, Tajti Andrea kérdezett munkájáról.

-Mikor és hogyan született az ötlet, hogy mikroorganizmusokat használjanak a szerves hulladék lebontásához?

-Bacikkal húsz évvel ezelőtt kezdtem foglalkozni. Amikor a főnököm 1976 környékén disszidált, összehívtak minket, fiatal munkatársakat, és azt mondták, hogy a népgazdaságnak szüksége van ránk. És mindannyiunknak megadták a lehetőséget, hogy azzal foglalkozzunk, amivel akarunk. Fizikus barátommal úgy gondoltuk, nem kisebb kérdést, mint az enzimek működését fogjuk kutatni. Huszonegynéhány éves fejjel az ember ne kispályázzon, úgy véltük, ezt az apró kérdést megoldjuk. Megtaláltuk a legegyszerűbb enzimet, amelyben két proton és neutron kapcsolódik össze egy hidrogénmolekulává. Az ezzel folytatott kísérleteken keresztül, a metán

bevonásával jutottunk el a „szemétkedéshez”.

-Milyen hulladékot tudnak feldolgozni azok a mikroorganizmusok, amelyekkel önök kísérleteznek?

-Én azt szoktam mondani, hogy mindent az üvegen és a teflonon kívül. Akár a műanyagot is, csak lassan. Egy műanyag zacskó lebontásához néhány tíz év kell.

-Milyen érdekes szakmai kihívással találkoztak munkájuk során?

-Az egyik vegyigyárból megkerestek

„Jóízűen meg is kajálja”

Baktériumok a szemétfeldolgozásban

bennünket, hogy náluk szultonsav alapú szenny keletkezik. Ez a vegyületcsoport a széles spektrumú antibiotikumok hatóanyaga. Ezt az anyagot arra találták ki, hogy minden baktériumot megöljön. Ilyen vegyületre találni olyan bacilust, amely nem pusztul el, és még „jóízűen meg is kajálja”, jó szakmai kihívás volt. Találtunk is egyet. Ez irodalmi ritkaság is, mert egyetlen ilyen rendszert ismernek erre, amit egy német társaság fejlesztett ki, de ott két bacinak kell serénykedni.

-Most hol tartanak a kutatásban?

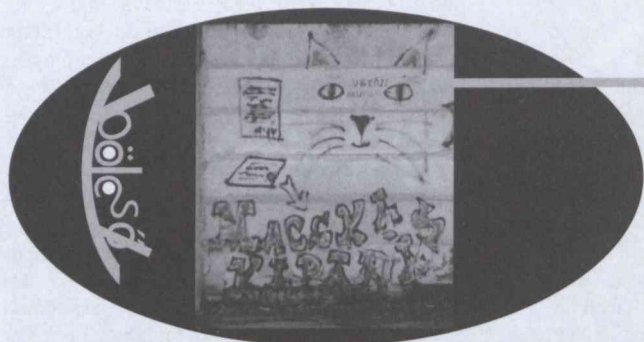
-Jelentős új eredménynek számít a klórszénhidrátok lebontása. A természetben nem léteznek ilyen stabil vegyületek, ezért állnak tanácstalanul a bacik velük szemben, és erre találtunk egy mikroorganizmus-együttest. Ezekkel lehetőség van a Garéba hordott ipari hulladék megtisztítására.

-Mi lesz a szennyterülettel, miután megtisztították?

-A mikroorganizmusok fölveszik, átalakítják a saját anyagaikra, és ebből szaporodnak. Ezek a bacik azért vannak, hogy kis bacikat hozzanak létre, majd amikor elfogy ez a vegyület, éhen halnak. Nem egy humanista megoldás, de ilyen az élet. Ami ott marad a végén, gyakorlatilag egy olyan biomassza-tömeg, aminek megjelenése és minősége olyan, mint a szennyvíziszapé. Ami utána marad, már kezelhető, nem veszélyes. Ha talajról van szó, vissza lehet szántani a termőföldre.

-Honnant tudják a bacik, mit kell megenniük?

-Ez a trükk, vagy ha úgy tetszik, a tudomány benne. A bacikat rá kell erre nevelni. Általában a stratégia az, hogy olyan környezetet teremtsünk a számukra, hogy csak azt a vegyületet tudják felhasználni. Például a különböző klórozott szénhidrogénekéknél, csak ez a szénforrás áll rendelkezésre.



Vigyázz! A cica harap!

(Tudomány, kritika;
Szerkeszti: Gerencsér Péter)

A pedagógia egyre jobban specializálódik, egyre több részdiszciplínára esik szét, amelyek önállóként kívánják láttatni magukat. Pozitív hozadéka lehetne a szétszakítottágnak, hogy eddig figyelmen kívül hagyott nézőpontból reflektáljon ugyanazon tényekre. Ha azonban máshonnan szerzi be metodikáját, és határai nem világosak, kérdés, mennyiben tekinthető autonómításra jogosultnak. A pedagógiai tudományok kétségbeesetten igyekeznek saját elveiket és nyelvüket megteremteni, hogy létüket legitimálják. Mindezt látszattényekkel próbálják igazolni: matematikai képletek, grafikonok, táblázatok, görbék segítségével mutatják tudományosnak magukat. Ebből azonban legtöbbször az ellenkezője születik; fontosság helyett fontoskodás. Retorikájukban összetett szavakat használnak, nem elég például a *cél*, mindjárt *célrendszert* kell leírni, mert a *cél* szó az olyan snassz, parasztos. Vagy céltaxonómiát, feladatmátrixot, tartalomtudást, eszköztudást, rendszerjellemzőt, melyek hemzsegnak a tautológiától. Így a pedagógia megreked saját nyelvének kifejezőségénél, miközben gyakorlati hasznossága elveszik. Ennek bizonyítására nem is kell jobb példa, mint a 2002-es PISA-jelentés, mely a magyar pedagógia csődjét igazolja. Márpedig a nevelési szakkönyvek terjedelmüket alig adják alább két-háromszáz oldalnál, mivel abban a hitben ringatják magukat, akkor tudományos egy könyv, ha jó vastag. Ezeknek persze jó része rizsa és mellébeszélés: "A pszichológusok már régen feltárták, hogy az emberek... igen nagy mértékben különböznek egymástól" (Báthory Zoltán: Tanítás és tanulás. Tankönyvk. Bp. 1985. 70.). Zseniális megfigyelés, csak nem tudom, ehhez miért kell pszichológusnak lenni. Vagy: "A másik ok ennél fontosabb: Vitányinál a kultúra mindig dolgok (objektívációk, értékek) és a dolgokkal való *tevékenységek* együttese" (99.). Ennél konkrétabban aligha lehet fogalmazni. Másrészt a 'nesze semmi, fogd meg jól' elvén alapszanak: "A nevelés minden társadalomban céltudatos tevékenység, a kiválasztott és elfogadott célok áthatják a nevelés egész rendszerét, annak minden komponensét" (Báthory: Tanulók, iskolák, különbségek. Okker, Bp. 1997. 119.). Úgy tűnik azonban, még e tudomány művelői sem hisznek saját elveikben. Báthory 1985-ben még azt írja, hogy "[a] nevelési eszmény a mi társadalmunkban a marxizmus embereszményéből, a mindenoldalúan és harmonikusan fejlett emberből mint filozófiai kategóriából fejthető ki" (87.), és a szovjet didaktikai iskola "[i]gy például Szkatkin és munkatársai... erősen hasonlít a saját rendszerelméleti elképzeléseinkhez" (16.), míg az ennek a munkának nyilván ideológiai korszerűsítéseként megszületett 1997-es könyv szerint a szovjet pedagógiát a "dogmatikus időszak derékba törte" (14.). Nem az a baj, ha módosul a véleményünk, hanem ha mindezt a politikai változásoknak képmutatóan behódolva tesszük. Máris előtört a verejték, hogy ezt le merem írni, mivel tanár szakos lévén érdekel fűz a szegedi pedagógiához, de önmagában már az is beszédes, hogy félnem kell az esetleges retorzióktól. Esküszöm, én megpróbáltam végigolvasni a könyvet, de amikor azt találtam, hogy sikeres tanulás = tanulásra fordított idő osztva tanuláshoz szükséges idő, akkor nem bírtam tovább. Mindemellett könyve hihetetlenül unalmas, holott épp ő írja, hogy a "[m]otiváló hatást az iskolában leggyakrabban úgy tudjuk elérni, ha... felkeltjük tanítványaink érdeklődését" (1997.47). Valahol itt kezd eltorzulni egy jobb sorsra érdemes diszciplína. Addig ne várjunk az iskolában teljesítményt, amíg mi sem kapjuk meg azt az oktatást, amiről ők beszélnek. A centralizált tananyagszerkezettel és módszerekkel szemben elméletben a motiváltságért szállnak síkra, ám a gyakorlatban visszatáncolnak ettől: bort isznak és vizet prédikálnak. A magyar oktatásrendszer még mindig a lexikai tudást kéri számon, és mihelyt az adott információ más kontextusba kerül, a diák már nem is tud mit kezdeni vele. Dogmává merevedett szabályok vannak individualizáció, interiorizáció helyett, nem a gondolkodásra tanít, hanem az ismeretek mértéktelen halmozására. Jóllehet a tudás és az ismeret különbözik egymástól, és Montaigne szerint sem az egyetem a tudás záloga. 1990 óta több mint háromszorosára növekedett az egyetemi hallgatók létszáma, ugyanakkor

ezt nem követte minőségi emelkedés, épp ellenkező a helyzet. A tömegtermelés kevésbé figyelmeztet a tömegtermelés veszélyeire, a magyar agy deficitjére. Umberto Eco szerint megszűnt az egyetem elitképző-jellege, amióta a felvételi felhígult, miközben sokunk a tudás bizonyítékaként szereti a kezében lobogtatni a diplomát. Abban pedig a pedagógiának óriási felelőssége van, hogy a diákok körében tombol az IQ, hogy funkcionális analfabéták vagyunk. A magyar pedagógus oly büszke a hazai oktatási rendszerre, ám a PISA-jelentés szerint nem tudunk olvasni, számolni, gondolkodni. A jelentés intő jel, ám a pedagógia hallgat, ha meg is hallja a kritikákat, nem történik változtatás. Az 1985-ös 5 %-ról 12 %-ra emelkedett a semmit sem olvasók aránya. Ha a pedagógia valóban azzal törődne, ami a feladata, ez nem ért volna váratlanul senkit. Akkor hát mivel foglalkoznak az ilyen-olyan pedagógiai intézetek, melyekre az állam egy halom pénzt fecsérrel? Michel Foucault szerint az iskola megszervezettségében és állítólagos értékeiben alig különbözik a rendgyártól. A futószalag gépszerűségével adja le a tananyagot, így lesz tudásgyárból papírgyár. És akkor sikeres antikvitásvizsga után azon örvend a magyar szakos, hogy ezek után már nem kell foglalkoznom többé görög irodalommal. Vagy például idén a történelem felvételin azért adtak maximális pontot semmi tudásra, hogy ne legyen már olyan égő az alacsony pontszám, vagyis tartjuk fenn a látszatot. A felszínen minden rendben, ám az alatt anthraxspóráként terjed a köznépi butulizmus. Báthory szerint "[a] pedagógiai értékelés második visszajelzési körében az információk a *tanulási eredmények felől* a tanítási-tanulási folyamat irányítója, a *pedagógus felé* áramlanak." Röviden: "...az adatokból a maga számára... von le következtetéseket" (1997.243.). Épp itt lenne az ideje.

fellmann@mailbox.hu

(Báthory Zoltán: Tanulók, iskolák, különbségek. Okker, Bp. 1997.)



Boszaky Dávid: masengo

A Feketeszl (amely az Alföld kicsiny része), vékony port izzadt vasárnap reggel. Mintha templom küszöb lett volna, ahova a misére érkező emberek leverik az útközben rájuk ragadt koszt, és ujjukat állott szenteltvízbe mártják, keresztet vetnek (vannak, akik ilyenkor meghajolnak) és belépnek. Ez a por, mely letagadhatatlan jele környezetünk elsivatagosodásnak, amit nem csak földrajzilag, hanem szellemileg is értek, ez a por ragadt Mesterem és felesége, kedvesem és a saját körvonalaimhoz, hogy aztán elválaszthatatlan legyen a búcsúzás pillanatától.

Adjunk időt a képnek! Mindig elstetjük a képekre szánt időt, vagy elhítetjük magunkkal, másokkal, sőt leginkább mások hitetik el velünk, hogy amit a képekről állítunk általános érvényű, vagy éppen eget verő hazugság, g y ö k e r e k e t ragadunk meg, vagy még csak felszínüket sem sűrűlő egotrippünk van - annak ellenére, hogy mi minden kijelentésünk előtt jelezjük (akár így, akár máshogy) meglátásaink a kép "kapcsán"; szubjektívan; "jóllehet innen nézvést" születtek, melyeket nem akarunk születésük misztériumából kivonni (egyrészt értelmüket vesztenék, másrészt nem akarunk tetszelegni a mindentudó esszéíró szerepében) és ezért meglátásainkat történetbe ágyazva, anekdota szerűen, de nem anekdotázva meséljük el. (Mindezt -csacskaság azt hinni-, hogy azért teszi valaki, hogy hanyatt essen tőle az olvasó, hanem inkább arra játszza, hogy az minél több időt töltsön a képpel, maga ismerje fel a neki fontos értékeket, és ne más, adott esetben ne a **kritika, cikk, esszé** írója mondja meg neki, hogy ez mér' olyan-amilyen.)

A kép e pillanatban a Mester és tanítványának búcsúzása, köröttük por, út, fekete szél. Éppen ez a kép, ugyanezen vasárnap újra előttem, **Tarr Béla** filmjében, ahol hosszú, körkörös menetelésüket abbahagyva **Eszter György**, a mester elbúcsúzik Valuska Jánostól, majd időt hagyva a képnek sokáig követhetjük, amint a fehér, téli faluban (ahol a hó olyan üres, mint a sivatagban a homok) távolodik egymástól két fekete alak, míg a kép széléhez nem érnek. Így távolodtunk a kis fehér autóval, hogy elérve a pesti vetítést megnézzük a Werckmeister harmóniákat, Tarr Béla filmjét, és mely alighanem az egyik legértékesebb alkotása az utóbbi éveknek.

Eszter György, a zene mestere, egyben Valuska mestere, aki -amint egy görögtől tudjuk- "maga választja mesterét". Viszonyukban nem alá és felé rendelt viszony uralkodik, hanem kölcsönös tisztelte, szeretet. A tanítvány -akin keresztül éljük meg a történetet- elválaszthatatlan a mester alakjától, örületük különböző, de közös, magányukban osztoznak. Eszterúr örülete a tiszta és tökéletes zene az, hogy mivel a hangokat **Werckmeister** önkényesen osztotta fel, és így minden komponált mű hamis, ő pedig, hogy a zenét figyelje, csöndre van szüksége. Szobáját elsötétíti, a körülötte lévők óvatosan mozognak, egyedül a takarítónő közönséges figurája képes ezt megtörni, azzal, hogy friss levegőt enged be, szétárva az ajtókat és míg ő 300 forintját, a bérét számolja, Eszterúr és Valuska félhomályos áhítatába hideg, fehér fény esik be. A "friss levegő fénye" széttöri a mester és tanítvány jól komponált harmóniáját. Aztán újra "mennek, csak mennek" (ahogy a kedvesem súgta mosolyogva) a falusi/kisvárosi utcákon, egyedül. Valuska fekete alakja a lámpák alatt, a hó felett: besorolva. Olyanok csendben fakadnak sírva e filmen, akik elsírták már magukat, mondjuk Radnóti naplóját és verseit összeolvasott szövegfűzér után, vagy még gyerekként, mikor anya otthagya őket, és ment a téli éjszakába, havas utakon, otthont keresve. Akárcsak Valuska, aki olyan helyen jár, ami **jellegetesen magyar**. A tér macskaköves szemcsézettsége, szűzmáriás hidege (ahol aztán a várost gyilkoló tömeg összegyűlik, a Bálna és a Herceg vurstlija körül), az utcák leírhatatlan hosszúsága és az ezeken való menetelés magánya. Valamiféle otthonkeresés. Ne gondoljuk, hogy Valuska nem tér haza. "Haza"megy koszos ki albrétletbe Haffnerékhoz, ám éppen csak megérkezik, konzervéhez lát, enni kezd (micsoda szép, részletes képek ezek!), megjelenik Tünde, a mester régi

kritika, cikk, esszé: Bárhogy próbálnám nem tudnám ezen írás műfaját pontosan meghatározni, de nem próbálom, mert nem is akarom. Mint, ahogy azt sem, hogy úgy írjak, ahogy nem akarok művekről: személytelenül, hidegen, unalmasan. Ez az írás elméletileg leginkább Gerencsér Péterrel folytatott beszélgetéseimre, és szerkesztileg De Péter különös írására hajaz és merít. Mindezt annak reményében teszem, hogy feltételezem a másfajta kritikai nyelvet lehetséges másféleképpen, arra nyitottan olvasni.

Tarr Béla: "Énbennem mindig is volt egy szociális érzékenység, plusz tényleg azt gondoltam, hogy a világot meg kell változtatni. Ma is azt gondolom, hogy meg kell változtatni, csak ma már nem hiszem, hogy ez ilyen egyszerűen megvalósítható." [METROPOLIS, 1997, nyár]

Eszter György: "Még hozzá Eszter Györgynek, az ismeretlenül is nagy zongoraművésznek és kutató-komponistának a hangrendszerrel (azaz a mienkről) szóló, későbbi előadásának megvilágításában érzékeljük az összefüggést" Személye vélhetőleg összefügg "a film alkotóinak személyes, bensőséges ajánlásával: "Juminak". Ebecenév ugyanis Simon Albertet, a tavaly eltávozott, egyik utolsó és szűkebb zenei körökben ismert és szeretett nagy zenemestert, a személyiség mint tanítás és szakmai bölcsesség eltűnésében is itt maradó emlékezetét jelöli" [mindkettő: Balassa Péter: Zöngétlen tombolás; FILMVILÁG, 2001. február]

Werckmeister, Andreas: "E nevésegesen beszélő név viselője fontos alakja a zenetörténetnek: a XVII. Század végén élt, organistaként és zenemesterként előkészítője volt Bach *A jóttemperált zongora* című prelúdium- és fuga-sorozatának, ami a modern zenei gondolkodás etalonjává vált." [Balassa Péter: Zöngétlen tombolás; FILMVILÁG, 2001. február]

jellegetesen magyar: "Természetesen a "németség", "oroszság", "magyarság" nem tartalom, nem érték mindezekben az esetekben, hanem forma, látásmód, fraktúra és anyagi lét, test, föld, zsigerek. Valami hamisítatlan. Gyomor-magyar. Szóval, az a kis szükséges plusz, amitől univerzális metafizikai létélmény gomorkérdéssé válik. Akár kifordul ettől a gyomor, akár nem." [Szilágyi Ákos, A red éjszakája (Beszélgetés a Werckmeister-harmóniákról: Forgách András-Kovács András Bálint-Szilágyi Ákos); FILMVILÁG, 2001. február]

víz: "S a hó, a téli hó? Talán / száműzött tenger, Isten hallgatása." [Pilinszky János: Vesztőhely télen]

rémhírekől megismert tömeg: " (...) a kisvárosi univerzumban a hír és rémhír egybeesősödik (Krasznahorkai László mindenkori történetmondásának egyik lényeges, nagy erejű mozzanata ez)" [Balassa Péter: Zöngétlen tombolás; FILMVILÁG, 2001. február] **a vég állandósul:** lusódnallá gév a

felesége és fenyegetőzik, követel, ellenérvekre egyszerűen nem is figyelve, hidegen akárcsak a várost belepő korai fagy. És megint az utcán, megint "mennek, csak mennek" a történet pedig szabályosan váltakozó, ismétlődő (hosszú-hosszú-rövid) ritmusban próbál lendülni, lassítani, hűlni le, és végül fagypontra kerülve összetörve mindent, legfőképpen a főszereplőt (akivel azonosulhat a néző) hogy beálljon a csönd. A képen uralkodó hó, az embert összetörő jég, és a néző sírása, mind a víz egy-egy attribútuma, amint a mindannyiunkat körülölelő sivatagban a fizikai és szellemi szomjúság, valahol, ugyanezen elem hiánya. A téren eközben már ott ácsorog a **rémhírekől megismert tömeg**, akik csak az erőszakra buzdító Herceg szavára várnak (kell a feljebből jött parancs, hogy legitimálva legyen az amúgy legitimálhatatlan bűn) és Valuska Jancsin kívül egyikük sem kíváncsi a fémkonténerben fekvő attrakcióra, a Bálnára, persze Valuska nem is a tömeg része, hanem szemléltője, kémje, ha úgy tetszik épp oly nézője, mint mi. Mégis benne él a film világában és e kettősséggel beemelődje, résztvevővé tevő alak a film és néző között. A tömeg, a Herceg (a hatalomért való hatalom figurája) tanítására feltartozhatatlanul folynak ugyanazon utcákon, ahol előbb Valuska ment magányosan. Robbantanak és rombolnak. Szétverik a kórházat, a betegeket, akik eleve áldozatok, míg az utolsó helyszínre érnek, a fürdőbe (egy öregember áll anyaszült meztelenül itt), ahol ismét ideje van a képnek, örök ideje, sokkoló állandósága. A hatalom gerjesztett erőszak azonban nem áll meg, csak fordulatot vesz. Valuska az egyik gyilkos "emlékiratát" olvassa a feldúlt áruházból, és megtalálja főberlője, Haffner holttestét. "Házatérve" albrétletbe, Haffnerre kérdéseire nem válaszol, férje haláláról hallgat, és menekülni kezd a városból, a vasúti sínek végtelenben találkozó párhuzamosai között. Két oldalt hó lepte síkság (ha úgy tetszik: "sivatag") míg meg egy helikopter "kapja el"; egy gép, mely a vásznon inkább torz szíkhatótónak, zaja fülsikketítőnek tűnik. Valuska kórházban, talán elmeegógyintézetbe kerül. Eszterúr, a mester látogatja, és beszél örülten csillogó szeméihez, de nem a történet végét mondja el, hanem törött információkat a történet lehetséges, általa megélt végének részéről, szubjektíven, onnan nézve ahol ő él, és ez is elég, elég sok, hogy megértsük: a **vég állandósul**. Aztán Valuskát, akit eddig végig követett, a kórházban "felejt" Tarr kamerája, és már Eszterúr követi, amint az üres téren megtalálja a Bálnát, a szétesett fémdoboz falai felett. Az utolsó képek egyike különleges, amolyan "kép-a-képben" "ez, ahogy a Bálna körvonalai a vásznon keretein belül egy kisebb, de ezáltal kiemeltebb képet ollóznak ki", melyben Eszterúr látjuk távolodni. A film után elkerülhetetlenül szóba jött (míg haza, kedvesem teraszos kertjébe értünk) Tarr Béla és Tarkovszkij filmjeinek hasonlósága, mely véleményem szerint egyrészt abban érhető tetten -mások mellett- hogy mindkettő időt hagy a képnek, engedi, hogy nézz, hogy csodálkozz, és teljesen tisztában van a film-színház misztériumának lényegével. Ám, míg Tarkovszkij "hőse" egy gyertyával próbál menni (átmenteni a lángot a Nosztalgiaiban), Tarr "hősének" már nincs mit mentenie, csaknem saját bomlodozó énjét. Éjjel, álmomban újra eszembe jut a film első pár perce, az, ami amolyan "mottó" az egész történetben, ahol Valuska János eljátszik a záróra pillanatában a kocsmatöltekekkel egy napfogyatkozást, mely jelenet szövegével és misztériumával olyasmí, mint Peter Brook "szent-színháza" ősi, valóban képes "kimozdítani" a nézőt. Ám a kocsmáros tényleg bezár, zárórád parancsol, kizavarja Valuskát a havas utcára, hogy "menjen, csak menjen", majd hosszan a többiekre, a nézőre tekint le. Valuska még ugyan szól, hogy "Csókolom, még nincs vége!"; de a néző azon törheti fejét: ki ez az arc, ki ez a fehér tekintet, mintha azután lennének, hogy beléptünk por lepte templomküszöbön és ott, igen talán ott láthatta, nem, nem az emberek között, hanem fent, a plafonon, vagy tudja fene, ki is ez az arc? Ki ez a kép? Ám ekkor a Kedves hangosan felnevet álmában, felébrednek, kicsit morgok, hogy nem jöttem rá, ki az, kinek az arca hó födte sivatag. Ki az Isten az?

(*Werckmeister-harmóniák; készült: 1997-2000; Rendezte: Tarr Béla. Írta: Krasznahorkai László Az ellenállás melankóliája című regénye alapján Krasznahorkai László és Tarr Béla. Társrendező és vágó: Hrantizky Ágnes*)

weiner sennyey tiber

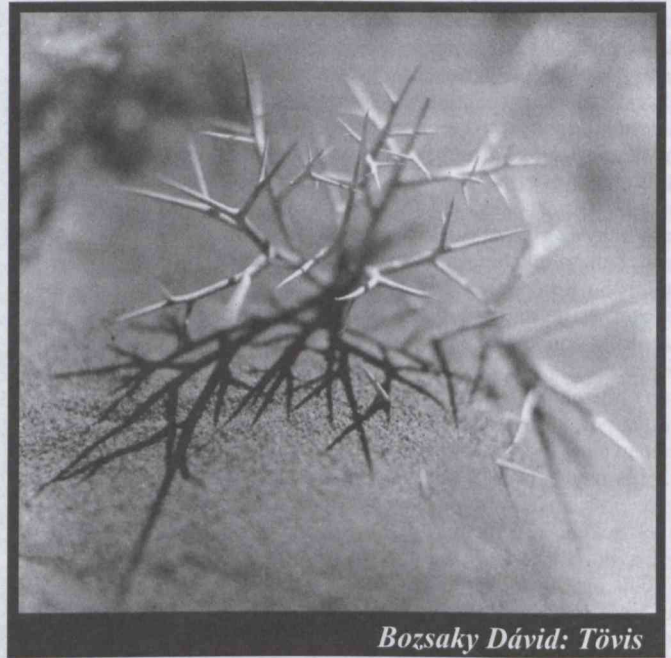
Három éve, egy hosszú éjszakán vetődtem el, -mint, ahogy az ember menedékre talál- Bozsaky Dávid lakására. Ő képeket mutogatott nekem, újságokat (az akkor talán egyedüli fanzint, a Brutháliát), és hosszan beszélgettünk, hogy valamit most már igazán kéne csinálni Győrben, mer' felfal ez az ősi szorongás, bár jellemzőbb szó rá: *punnyadás*. A DRÓT lett aztán az, amit akkor csináltunk, és első számában Dávid képei, melyek kapcsán ott K. Kabai Lóránt többek közt ezt írta: "Az öregember lassan elindult kifelé a városból, ki, a sivatagba." Dávid képein pedig mindig ott az öregember, az aki végtelen lassúsággal elindul, megy, felejtve teret és időt, kifelé, ki innen, a sivatagba. Képei nem csekély munkáról, utazásról és érzékenységről tanúskodnak. Bejárta Marokkót, Isztambul, Törökországot, és sorolhatnánk még. Mintha folytonos elvagyódása lenne, mégis folyton visszatér, hogy előhívja, azt ami már nem az, amit ott látott, azt ami az előhívó folyadék pácában időtlenné, misztikussá, tehát folyton és sohasem megtörténtté áztatja képeit. Mindaz, amit lefényképez lehetne a középkorban vagy később, de valószínűtlen, hogy ma, pont most, ebben a rongy időben. Különösen az apró, ám annál hatalmasabb növényfotók, melyek megkockáztatom: végtelenített exponációk, mintha éreznék a növényt és a részletében is egységes természet magától adódó szépségét. De lefotózta a homokot is, a buckákat, melyeket fotózhatott volna madártávlatból is, vagy akár arasznyi közelségből is, mely képen már a tér és idő kérdése, egyszerűen felesleges. Mint egy imában: "most és mindörökké". Érdekes párhuzamba állítani a Bölcső május-júniusi számában megjelent Papp Gergely képekkel az ő képeit, hiszen ott az egyik legnagyobb kérdés/különbség Miltényi Tibor korábbi állításai, és az ott közölt esszé szerzője Kollár Árpád állítása között az volt, hogy tudatos fotós-e Papp, avagy sem. Dávid személye kicsit választ adhat erre, vagy legalábbis tisztább megvilágításba helyezi az egészet, hiszen ő egyértelműen tudja mit csinál, és mit akar, az eredmény viszont egy fontos szempontból ugyanaz. Ezt Kollár Árpád írja tanulmányában: "Nem dokumentumképek ezek, nem azt érzem egyikén sem, ott volt, ez volt, nincs értelme az ott-nak a volt-nak. Valahol, Valami, Valamilyen időben." Tehát az időtlenség, (merjük kimondani a szót) művészi megformáltság, csak részben ösztönös, leginkább tudatos, de mindenképpen a kettő együtt. Látszik modelljein, hogy ismeri őket és ha hozzátesszük, hogy évek óta kijár hozzájuk, törökül beszél velük, nincs is ezen mit csodálkozni, azon viszont már annál inkább, hogy megfogja és megéri az arcok ráncait, a tekintetet, egy utca sötétjét és csak csöndben kattint, vesz részt a saját képében, mégis ott van, jellegzetesen övé mindegyik.

Izgalmas Európa c. fotója, melyet Afrika egy északi városának síkatorában

készített. A vakolat olyan mintha Európa térképét rajzolná ki, míg felette egy kicsiny ablakból kislány kukkant ki ránk. Az ajtó egynemű, fekete, mintha a benti feketeségből ez a kis ember kihajolna, nem is annyira egy ablakon, hanem a falon át. Európa árnya Afrika falán. Vagy ott van a gumikovácsok utcája, ahol az autógumikból mindenféle portékát készítenek. Az eladó ott áll, halványan mosolyog, de válla fölött a tükör, melyben egy lány nézi őt. Halk, finom misztérium kezd kibontakozni, hogy a két varázsló, vagy a boszorkány, vagy az öregember a sivatagban erősítsen meg minket e sajátos világban. És ott vannak ők, mikor nincsenek is a képen, ott vannak a kis néger lány tekintetében, a sötét utcácskában. Mindenütt a titok, a varázslat, de nem a babona biztos jelenlétéről, a hitről, de nem a hiszékenységről súgnak valamit az arcok.

Három évvel később, hogy megismertem Dávidot, lejött Szegedre tanulni (altajisztika szakra), és hozta képeit, velük együtt pedig valamit mindabból a misztériumból, időtlenségből, melyet egyre ritkábban lát az ember.

weiner sennyey tibor



Bozsaky Dávid: Tövis

Kezedbe veszed az újságot, belelapozol, szemed megakad „Az év fotóin”. Az egyikén egy szudáni nő térdepel gyermeke sírja mellett. Félredobod a lapot, le a földre, távol magadtól. A távirányító után nyúlsz, és megnyomod az egyik gombot.

„Szeretünk, Nagy Testvér! Szeretünk, Nagy Testvér!” Jó lesz, csak sokkal hangosabban kellene, és vigyetek bele érzelmet is, hogy meggyőző legyen.

„Szeretünk Nagy Testvér!” Jó, most sokkal jobb volt. Már ti is kezdtétek elhinni, igaz? Látjátok, így működik ez. Nézzünk körül, forogjon az a kamera, forogjon, amíg le nem szakad a karról, forogjon, kövesse az eseményeket.

Nem történik semmi? Beszélgettek? Tudjátok kinek kell a filozofálgatásokat?! Nem ezért választottalak éppen titeket! Valaki zuhanyozik? De mi az a fürdőruha rajtad, bébi? Legyél már tekintettel a férfinézőinkre! Egy pár bevonult a hálószobába? Na, alakul, csak belejöttek lassan. Hogy fiú lánnyal? Lehetnétek már kicsit fantáziadúsabbak is! Mit gondoltok, a csirkéket miért tettük oda nektek? Szex, valóság, videó, ez az! Ez kell! REALITY. Mi csináljuk a valóságot. Bár, kissé lapos ez így. Kellene egy kis vér. Halál, baleset, bármi. Arra haragnának csak igazán rá! Ez bizonyított tény, kérlek szépen. Két évvel ezelőtt Amerikában az egyik tv-csatorna nézettségi szintje hirtelen megnőtt, mikor egyik riporterük élő adásban fejbe lölte magát a kamera előtt. Kell a vér! Hogy a BBC megelőzött minket? I. világháborús valóságshow-t készítenek lövészárkokkal, aknákkal, ágyúkkal? Nem baj, mi is kieszelünk valamit. Mit szólnátok mondjuk egy Csernobil Realityhez?

Zúg a fejed. Átkapcsolod. Híreket látsz és hallasz. Halál! Autóbalesetben meghalt egy huszonéves pár. Négy gyermeket gázolt el egy autó. Egy kislány lelötte saját édesapját. Ne menjen el, mert csak most, csak itt interjú láthat a kislánnyal. A halottkémet sajnos nem sikerült rávennünk, hogy megmutassa a szétlőtt koponyát, de kedves nézőink láthatják a kislány kezét, és azt az újját, amivel meghúzta a ravaszt. Rögtön utána az a nő nyilatkozik majd nekünk, akinek a férje felkoncolta egyszem gyermeküket. Ne menjen el! Kameránkkal követjük ezt a sápadt, fekete ruhás asszonyt a gyerekszobába,

A média diszkrét bája

ahol minden úgy maradt, ahogy a gyilkosság éjszakáján hagyták. Ne menjen el! Vér, a gyerek vére a falon, vér a lepedőn, vér a szőnyegen. Az anya most észrevesz valamit kislány szekrénye mellett, a földön. Lehajol érte. Térdre ereszkedik. Menj rá, közelít a remegő kezéről! Kibugyan egy könnycsepp a szeméből. Veszed, ugye? Veszed? Közelíts rá a tenyerére! A fiú fogát szorítja a markában. Ne menjen el! Nálunk beindul a pörgés!

Hányingered van. Átkapcsolod. Embereket látsz most, akik az összedőlni készülő, füstölgő tornyokból ugranak ki. „Ezt mért veszi? Ezt ne vegye!” kétségbeesett hang a háttérben. De az operátor veszi. Ráközelít az egyikükre, aki még az ablakban áll, elszánja magát. Zuhan. Zuhan lefele. Még közelebbi a kép.

Alatta a Requiem szól Mozarttól. De ez már sok. Ez már hosszú lesz. Unni fogják. Itt jön egy nő. Zavarosan sikoltozik valamit arról, hogy a lánya, a lánya az övenkettediken dolgozott, és most... Tördeli a kezét, zokog. Milyen érzés, hogy a lánya meghalt? Nem felel. Mindegy, így is jó lesz. Menj rá a remegő szájára, az arcán végigcsorduló könnycseppre! Összeesik a nő, nagyszerű kép! De ennyi elég. Most dől össze a másik torony, vedd azt! Rohanj, rohanj a kameráddal, el emellett az összetört nő mellett, át a halottakon, és síratóikon, hogy minél közelebbit lehessen. Ez még rángatózik a földön, vedd a lábait! Az ott a kezét nyújtja segítségért, de menj, menj tovább, ott egy gyerek bontogatja le a törmelékdarabkákat egymás után egy testről...

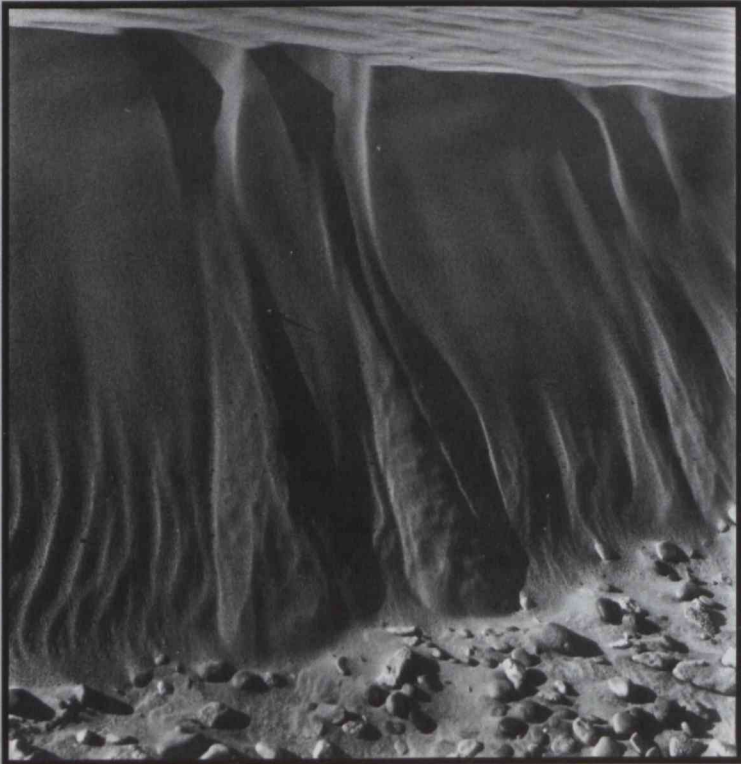
Elfáradtál. Egy gombot kell megnyomnod, és csend lesz. Csend és nyugalom. Kettesben lehetsz kedveseddel, vállán megpihenhetsz. Nagy Testvér nem figyel titeket. Magatokban vagytok.

Csak az a fotó a lapban, tekinteted visszatéved rá. Arra gondolsz, hogy vajon az asszony a kis gödörben fekvő csontsovány gyermeke teteme mellett csendben, nyugalomban gyászolhatott? Miután a fotós kettesben hagyta őket, lehet, hogy még búcsút vehetett tőle- anya a szülöttjétől-, és csak aztán halt éhen ő is.

Aponyi Noémi



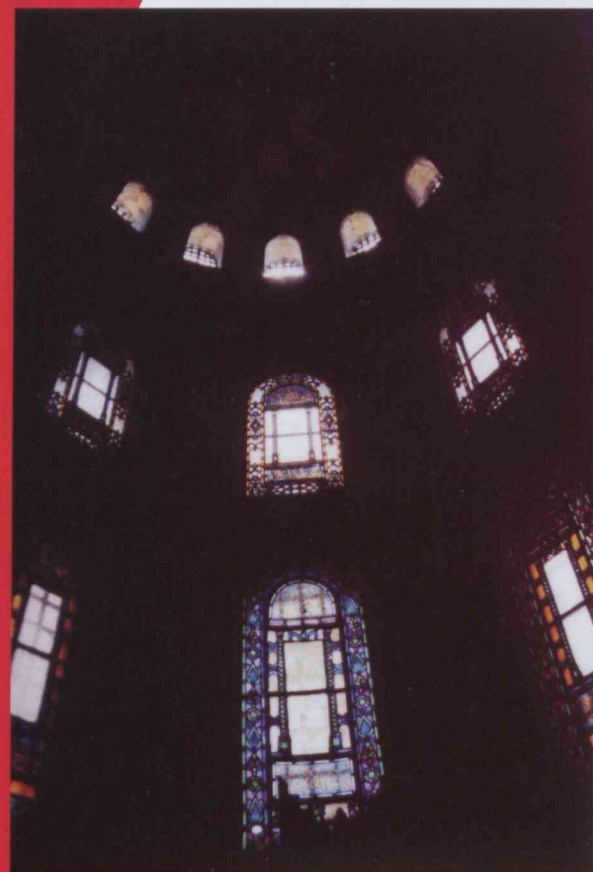
Alvó bölc



Lábnyomok

Duo

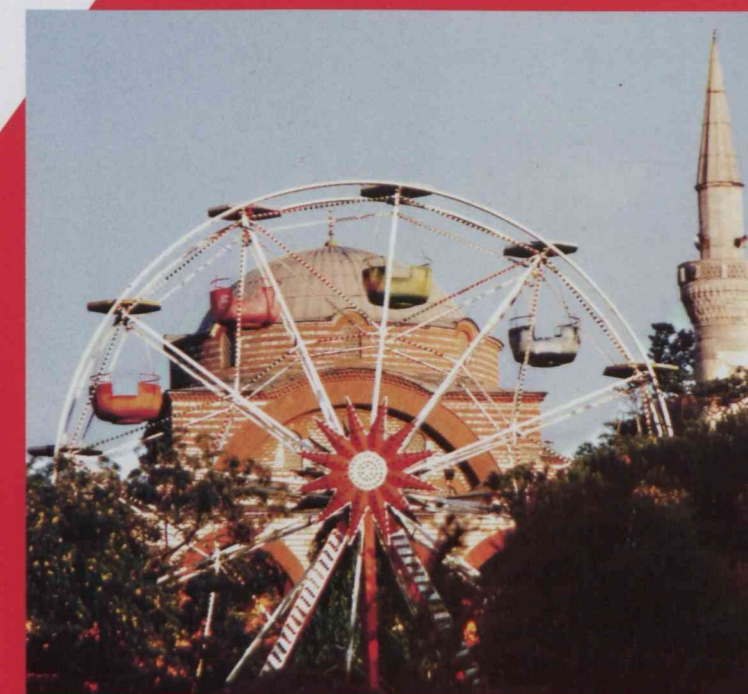
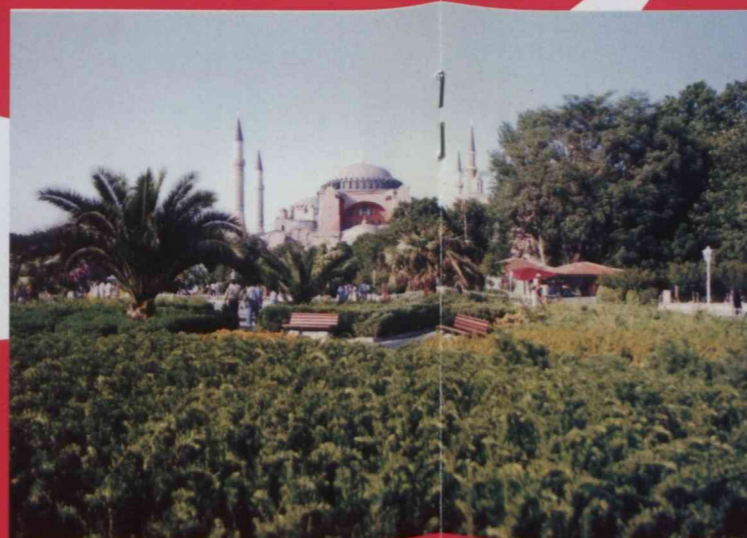
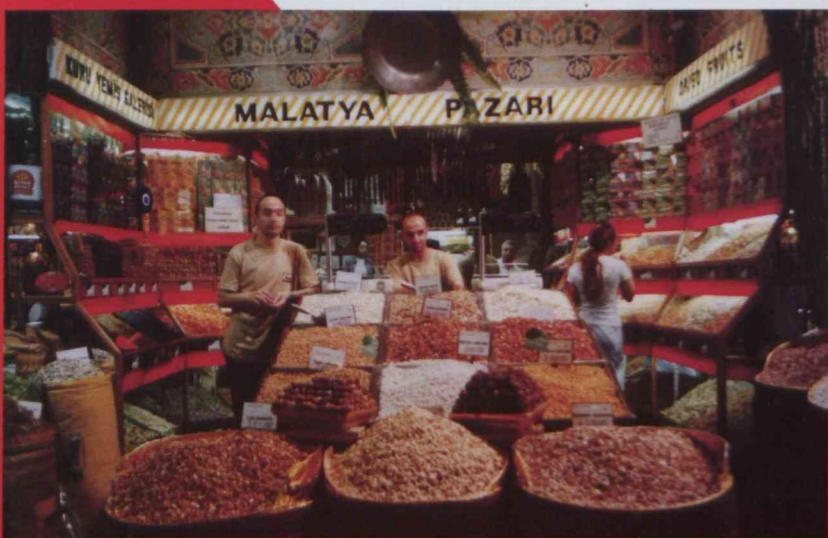
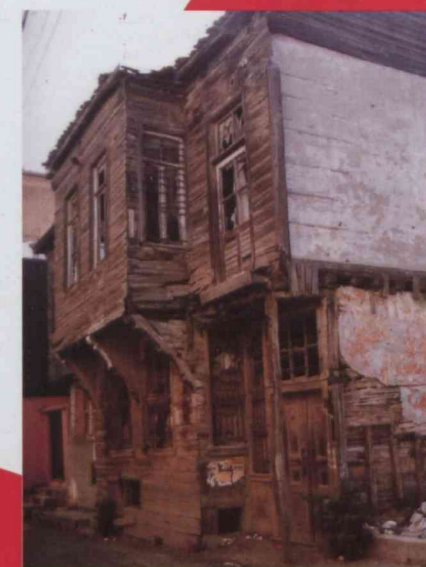




“...Ott ád egy pipa dohányt, egy fincsa kávét, azután egy-két szó után a hosszú hallgatás. Mikor pedig a füstölőt előhozák, már az arra való, hogy el kell vakarodni a háztól. Azt ugyan talám meg lehetne kérdezni a gazdától, hogy mint vannak a kéd gyermekei, de azt kérdezni, hogy mint vagyon a kéd felesége, azt nem jóvalom senkinek, mert botokkal kísérnék ki a háztól.”

“...Azt nem okosan mondja-é a török, hogy azt Isten rakás kenyereket hintett el imitt-amott az ember számára, és oda kinek-kinek el kell menni, és ott kell maradni, valamég a kenyérben tart.”

(Mikes Kelemen: Törökországi levelek)



Keller Ami fotói



Szálem álejkum



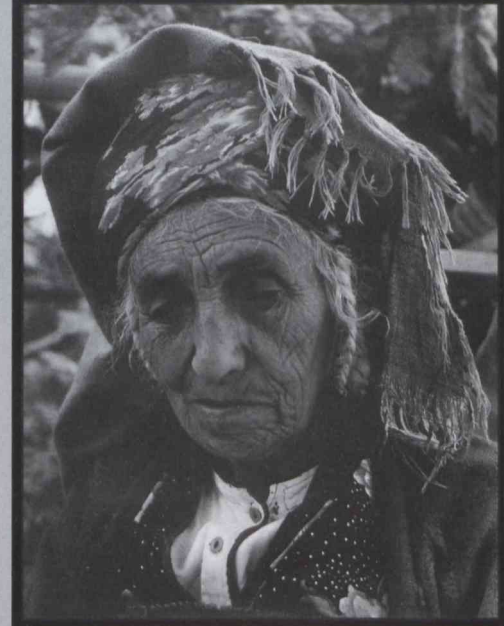
Tafrauti lányok



Európa



Szálem álejkum (három évvel később)



Yürük asszony



Durszáde



Gumikovácsok utcája

Bozsaky Dávid fotói

(Radio B92, Belgrád, 2001. szeptember)

-Ön szerint miért történtek meg ezek a támadások?

Ahhoz, hogy ezt megválaszolhassuk, az szükséges, hogy megtaláljuk a tetteseket. Az általános elképzelés szerint az elkövetők valahonnan a közép-keleti régióból származnak, és a támadások ötlete visszavezethető Oszama Bin Laden hálózatára, egy igen kiterjedt és összetett szervezetre, amire Bin Laden minden kétséget kizáróan nagy hatással van, bár nem feltétlenül tartozik az irányítása alá. Tegyük fel, hogy ez igaz. Aztán, hogy megválasolja a kérdését, egy érzékenyebb egyén

Noam Chomsky a WTC ellen elkövetett támadásokról

megpróbálna magáévá tenni Bin Laden világnézetét, illetve igen nagyszámú támogatója érzelmi kötődéseinek alapjait. Erről rengeteg információval rendelkezünk. Bin Ladennel éveken keresztül készített interjúkat jó néhány Közép-Kelet specialista, akik közül kiemelném a régió leghozzáértőbb tudósítóját, *Robert Fisket (London Independent)*, aki több évtizedes közvetlen tapasztalattal és mélyreható tudással rendelkezik.

A szaúd-arábiai milliomos, Bin Laden, abban a háborúban vált militáns iszlám vezetővé, melyben a szovjet hadsereg Afganisztánból való kiűzése volt a cél. Egy volt azok közül a vallási fundamentalisták közül, akiket a CIA és szövetségesei (így a pakisztáni titkosszolgálat) toboroztak, pénzelték és szereltek fel, hogy a lehető legnagyobb kárt okozzák az oroszoknak néhány elemző szerint azért, hogy elnyújtsák a visszavonulási periódust. Tisztázatlan, hogy volt-e közvetlen kapcsolata a CIA-val, de igazából ez nem is túl fontos. Nem meglepő, hogy a CIA a lehető legfanatikusabb és legkegyetlenebb harcosokat részesítette előnyben a szerződöttesnél. A végeredményben tükröződtek reményeik, miszerint „egy józan rezsím eltörlése, és egy fanatikus létrehozása volt a cél, melyet Amerika finanszírozott meggondolatlanul” (*Simon Jenkins, a London Times* tudósítója, szintén specialista a régió). Ezek az „afgánok”, ahogy akkoriban nevezték őket (bár sokuk, mint Bin Laden, nem afgán származásúak voltak) terrorcselekményeket hajtottak végre a szovjet határ túloldalán is, ám ezen tevékenységet felfüggesztették, amint Oroszország visszavonult. Háborújuk nem Oroszország, hanem az orosz elnyomás és a muszlimok ellen elkövetett bűneik ellen szólt.

Az „afgánok” azonban nem függesztették fel tevékenységüket teljesen. Csatlakoztak a boszniai muszlim erőkhöz a balkáni háborúban. Amerika nem avatkozott közbe, mint ahogy akkor sem, amikor iráni erősítést kaptak, ez utóbbit olyan összetett okokból, melyeket itt most nem firtatnék. Lényeg, hogy ami a boszniaiak kegyetlen végzetével állt kapcsolatban, népszerűségnek örvendett köreikben. Az „afgánok” Csecsenföldön is összetűzésbe kerültek az oroszokkal, és elég valószínű, hogy közreműködtek Moszkvában és másutt, orosz területen végrehajtott terrorcselekmények végrehajtásában.

Bin Laden és az „afgánok” 1990-ben fordultak Amerika ellen, amikor is az hosszú távra berendezkedett katonai bázisok felállításával Szaúd-Arábiában, ami az ő szempontjukból igen speciális pozíciót tölt be a Közép-Keleten, mivel ez az ország a legfontosabb vallási szentélyek őrzője.

Bin Laden elkeseredetten harcba áll a térség elnyomott és korrump országaival is, melyeket „iszlámidegennek” tart. Így viseltetik Szaúd-Arábia iránt is, mely a világ egyik legfundamentalistább rezsímjével rendelkezik, a Talibánt most figyelmen kívül hagyva; és melynek szövetségi kapcsolata Amerikával a kezdetekig visszakövethető. Bin Laden megveti az USA-t, amiért támogatja ezeket az államokat. Mint ahogy a térségben másokat is, mélységesen fölháborítja a tény, hogy Amerika segíti Izraelt brutális katonai megszálló tevékenységében, ami immáron a 35. évebe lépett; hogy diplomáciailag, katonailag és gazdaságilag támogatja a gyilkolást, az éveken át tartó kíméletlen és pusztulást hozó

ostromokat és a mindennapos megaláztatást, melynek minden palesztin ki van téve; hogy kiáll a folyamatosan terjeszkedő izraeli települések mellett, melyek feldarabolják az elfoglalt területeket bantusztán-szerű kantonokká; hogy szemet huny a genfi konvenciók megszegése és a világ legnagyobb részén bűncselekménynek minősülő tettek felett. Ahogy mások, Bin Laden is kontrasztba állítja Amerika évtizedekig tartó szerepvállalását ezekben az ügyekben az Irak civil lakossága ellen vezetett közös brit-amerikai támadással, mely lerombolta a társadalmi rendszert és többszáz ezer halálesethez vezetett, míg mindvégig Szaddam Husszeint erősítette. Azt a Szaddam Husszeint, aki egyébként korábban szintén kedvelt barátja és szövetségese volt a brit-amerikai katonai egyvelegnek,

annak ellenére, hogy az időtájt követte el a legszörnyűbb atrocitásokat, mint amilyen a kurdok elgázosítása volt, amire a régióbeliek nagyon is jól

emlékeznek és amit a nyugaton élők nagyon is szívesen kifejejtenek beszámolóikból. Ezeket a tényeket az individuális véleményalkotásnál általában mellőzni szokták.

A *Wall Street Journal* (2001. szeptember 14.) közzé tett egy közvéleménykutatást, melyet az Öböl-térségben élő vagyonos, illetve kiváltságos muszlimokkal (bankárok, szakemberek, Amerikával szoros kapcsolatot tartó üzletemberek) töltek ki. Nézeteik nagyjából egyeztek.

Neheztelnek Amerikára a Közel-Keletről kialakított álláspontja miatt, ami támogatja az Izrael által elkövetett bűncselekményeket, hátráltat egy nemzetközi békemegegyezést, amely diplomáciai úton simíthatta volna el a nézeteltérést, míg Irak civil társadalomstruktúráját porig rombolta. Segítette a kíméletlen elnyomás alapuló antidemokratikus rendszereket az egész térségben, és gátakat állított a gazdasági fejlődésnek azzal, hogy „támaszt nyújtott elnyomó rezsimnek”. Azon többség számára, akik a nyomorból és szegénységből leginkább kivésznek részüket, a fenti tények személyes tapasztalatok, melyek táplálják azt a haragot és elkeseredettséget, ami forrása az olyan kinyilatkoztatásoknak, mint az öngyilkos merényletek. Ezek a tények.

Amerika és a Nyugat egy jóval kényelmesebb ideológiai megközelítést részesít előnyben. Hadd idézzem a *New York Times* (2001. szeptember 16.) vezető elemzőinek összegzését arról, hogy a tett elkövetői milyen indítékkal cselekedtek: „*gyűlölik azon értékeket, eszméket, melyeket üdvözölnek Nyugaton: mint a szabadság, a tolerancia, a jólét, a vallási pluralizmus és az általános választójog*”.

„*Amerika cselekedetei irrelevánsak és ezért említésre sem méltóak*” (Serge Schmemann). Éppen hogy ellentétesek mindazzal, amit a józan ész diktál, ráadásul magukon viselik az öntömjénezés minden érdemét és a hatalomvágy jeleit.

Széles körben észrevették, hogy Bin Laden és a hozzá hasonlóak áhítoznak egy, „*a muszlimokat sújtó támadás*” után, melynek következményeképp „*fanatikusok sereglénének össze a közös ügy zászlaja alatt*” (*Jenkins és még sokan mások szerint*). Ez a képlet már túlságosan is ismerős. Az erőszak egyre táguló hullámgűrűit mindkét oldal legdurvább, legkegyetlenebb elemei üdvözlik majd, amit fényesen bizonyítanak a közelmúlt eseményei a balkáni háború során, csak hogy egyet említsek a rengeteg esemény közül.

-*Milyen következményekkel járnak majd a terrortámadások az USA belpolitikájára nézve, és az ország önmagáról kialakított képére?*

-Az amerikai politikai irányvonalat már közzétették. Ajánlanak a világnak egy kissé talán „mervé” választási lehetőséget: tarts velünk, vagy „*nézz szembe a biztos távlati kereteken belüli halállal és rombolással*.” A kongresszus már engedélyezte az erőszak bevetését azon egyének, vagy államok ellen, melyeket az elnök megbélyegez azzal, hogy szerepet vállaltak a támadások előkészítésében illetve végrehajtásában.

Ez egy olyan doktrína, melyet még az azt támogatók is ultrakriminálisnak tartanak. Működése könnyedén bemutatható egy egyszerű példán keresztül. Csak annyit kell megkérdeznünk, vajon

mit szoltak volna ugyanezek az emberek, ha annak idején Nicaragua saját maga alkalmazta volna ezen doktrínát? Amikor az USA figyelmen kívül hagyta az ENSZ Nemzetközi Bíróságának parancsát, miszerint szüntesse be a „törvénytelen erőszak felhasználását” az ország ellen, Nicaragua megtehetette volna, hogy egyszerűen megvétózza a Biztonsági Tanács határozatát, mely szerint minden érintett államnak figyelembe kell vennie a nemzetközi jogokat döntéshozatalnál és önállóan léphetett volna fel az atrocitás ellen.

Annál, ahogyan most megközelíttem ezeket az eseményeket, jóval bonyolultabb a helyzet. Fontos észben tartani, hogy a média és a társadalom szellemi elitjének megközelítési módja különbözik. Emellett a válaszadás nagymértékben függ a mérlegeléstől és a döntésektől: ahogy más esetekben is, megfelelő elkötelezettséggel és elég befektetett energiával, a fanatizmus csirájának körületekintő gondozásával, elvakult düh gerjesztésével az autoritás felé való viszonyulás könnyedén manipulálható. Ezt mindannyian nagyon jól tudjuk.

-Gondolja, hogy Amerika gyökeresen megváltoztatja a világhoz való politikai viszonyulását?

-Válaszlepként az USA azon politikai intézkedéseivel mérgești tovább a helyzetet, melyek éppen hogy előidéztek azt a haragot és elégedetlenséget, mely háttérként szolgált a támadásokhoz. A politikai/katonai vezetés továbbra is a keményvonalas politika intézkedéseit szorgalmazza: fokozott tempójú fegyverkezés, kihelyezett miliciák létrehozása, társadalmi programok elleni támadások. Ezek mind várhatók. És megint csak, támad a terrorizmus, az erőszak lehetőségét pedig megszimatoľják azok, akik a legfogékonyabbak alkalmazására és mindez csak erősíti majd az ő presztizsüket és autoritásukat. A legszörnyűbb, hogy ez a folyamat megállítható lenne.

-Az első sokk után jött a félelem, hogy mi lesz Amerika válasza. Ön is fél?

-Minden józan gondolkodású embernek félnie kellene a nyilvánvaló reakcióktól amit egyébként már be is jelentettek és ami beteljesítheti Bin Laden imáit. Ennek következménye nyilvánvalóan egy erőszakhullámban nyilvánul meg, melynek mértéke meghaladja az eddigiekben megtapasztaltakat.

Amerika már most azt követelte, hogy Pakisztán szüntesse meg az Afganisztánba szállítandó segélyek (étel stb.) szállítását, mely létszükséglet az ott élők nagy részének. Ha ezen utasítást

végrehajtják, valószínűleg milliókban számlálják majd azon áldozatok számát, akiknek az égvilágon semmi közük a terrorizmushoz. Hadd ismétljem meg: az Egyesült Államok követelte Pakisztántól, hogy áttételesen öljön meg olyan embereket, akik már a tálib rendszer alatt is szenvedtek. Ennek semmi köze a bosszúhoz. Még annál is alacsonyabb a morális értéke. Jelentőségét kiemeli továbbá az is, hogy ezt szinte csak futólag említették meg, további magyarázat nélkül, így szinte fel sem tűnik. Sokat tanulhatunk a civilizált Nyugat kormányzási módszereiről, annak erre a követelésre adott reakcióiból. Meggyőződésem, hogy ha az amerikai lakosság a legkisebb mértékben is sejtené, hogy miket követnek el a nevében, mélyszélesen

megdöbbenne. Például nem ártana történelmi precedensek után kutatni.

Ha Pakisztán nem hajtja végre a követeléseket, maga is ki lenne téve egy közvetlen támadás veszélyének előrejelezhetetlen következményekkel. Ám ha engedelmeskedik, a népharag leválthatja a kormányt és egy „tálib kormányváltás” forгатókönyve szerint eljárva egy másikat rakhat a helyébe, amelynek (függetlenül annak radikalizmusától) mindenesetre atomfegyver lesz a kezében.

Ennek regionális hatása lehet, beleértve az olajtermelő országokat is. Ezen a ponton egy olyan háborúról beszélünk, mely tönkretelheti az emberi társadalmak tetemes hányadát.

De még ha nem is veszünk számításba ilyen lehetőségeket, az elemzők egy jóslata minden valószínűséggel be fog következni egy, az afgánok ellen elkövetett támadás nyomán: sokan fognak besorolni Bin Laden támogatói közé. Még ha meg is ölik, sokat már az sem változtat. Hangja magnószalagokon bejárja az iszlám világot és ez mártírrá emeli, aki inspirál majd másokat. Megéri észben tartani, hogy egyetlen öngyilkos merénylet egy robbanóanyaggal megrakodott teherautót vezettek be egy amerikai katonai támaszpontra - megszüntette a világ legnagyobb hadseregének jelenlétét Libanonban 20 évvel ezelőtt. Az ilyen támadásokra mindig van lehetőség. És az öngyilkos merényletek ellen nagyon nehéz védekezni.

-A világ már soha nem lesz ugyanaz mint volt a szeptember 11-i támadások után. Ön is így gondolja?

-A rémisztő keddi támadásokat nem az teszi innovatívvá világviszonylatban, hogy mekkorák, vagy milyen módon történtek, hanem a célpont. Ez az első alkalom az 1812-es. háború óta, hogy az Egyesült Államok területét megtámadták vagy egyáltalán fenyegették. Kolóniáit támadták már meg, de magát az anyaországot nem. Ezen évek alatt Amerika szabályszerűen kiirtotta a bennszülött lakosságot, meghódította fél Mexikót, erőszakosan beavatkozott a környező területeken, átvette az irányítást Hawaii fele és a Fülöp-szigetek felett (megölve közben többszázezer filippinót), és így, fél évszázad alatt ráerőszakolta a világra új területei elfogadását. Az áldozatok száma óriási. Első alkalommal fordul elő, hogy a fegyvereket a másik irányba sűtik el.

Sajnos, a fenti hozzáállás, bár jóval drámaibban, Európán is végigkövethető. Történelmére szintén a véres belső háborúk általi rombolás jellemző, míg meghódították a világ nagy részét végletekig kegyetlen módon. Néhány kivételtől eltekintve nem érte külső támadás. Így érthető, hogy a NATO Amerika segítségére siet; több száz évnyi tapasztalat birodalmi erőszak terén kétségkívül nagy hatással volt a közös szellemi és kulturális értékekre.

Azt gondolom, a helyes megközelítése a történeteknek az, hogy ez egy szokatlan esemény a világ történetében, melyben nem is az atrocitás mértéke, hanem (sajnos) a célpont a kulcsfontosságú. A legnagyobb fontossággal azonban a Nyugat reakciója bír. Ha a gazdagok és hatalmasok úgy döntenek, hogy követik többszázéves hagyományait és kegyetlen erőszakhoz folyamodnak, csak tovább fűzik a brutális cselekmények láncolatát, melyeknek következményei félelmetesek lehetnek. Természetesen ez sem elkerülhetetlen. Egy szabadabb, demokratikusabb állam ezen tények által felkavart lakosai egy jóval humánusabb, becsületre méltóbb mederbe terelhetik a politikai irányvonalat.

Fordította: Tóth Gergely

[Noam CHOMSKY (1928) amerikai nyelvész, Saussure strukturalista alapjain keresztül jutott el a beszéd általános elemzéséhez. Főbb művei: Szintaktikai struktúrák, Generatív nyelvian, Nyelv és elme.]



Az OSIRIS KIADÓ

szeptemberi újdonságai

- Hóman Bálint: **A történelem útja** 3800 Ft
- Kristó Gyula: **Magyar historiográfia I.** Történetírás a középkori Magyarországon 2780 Ft
- Forrai Gábor: **Mikor igazolt egy hit?** 2480 Ft
- Quine, W. V.: **A tapasztalattól a tudományig** 2680 Ft
- Kálmán Zsófia - Könczei György: **A Taigetosztól az esélyegyenlőségig** 4180 Ft
- Harkai Schiller Pál: **A lélektan feladata** 2480 Ft
- Bókay Antal - Vilček Béla - Szamosi Gertrud - Sári László (szerk.): **A posztmodern irodalomtudomány kialakulása** Szöveggyűjtemény II. 4500 Ft
- Kaufman, Roger T.: **Makroökonómiai munkafüzet és feladatgyűjtemény** 3480 Ft
- Császi Lajos: **A média rítusai** 1780 Ft
- Demeter Tamás: **Az eszmék tipográfiája** 1480 Ft
- Juhász Gyula összes költeményei 4200 Ft
- Móricz Virág: **Apám regénye** 3480 Ft
- Móricz Zsigmond: **Erdély** 4980 Ft

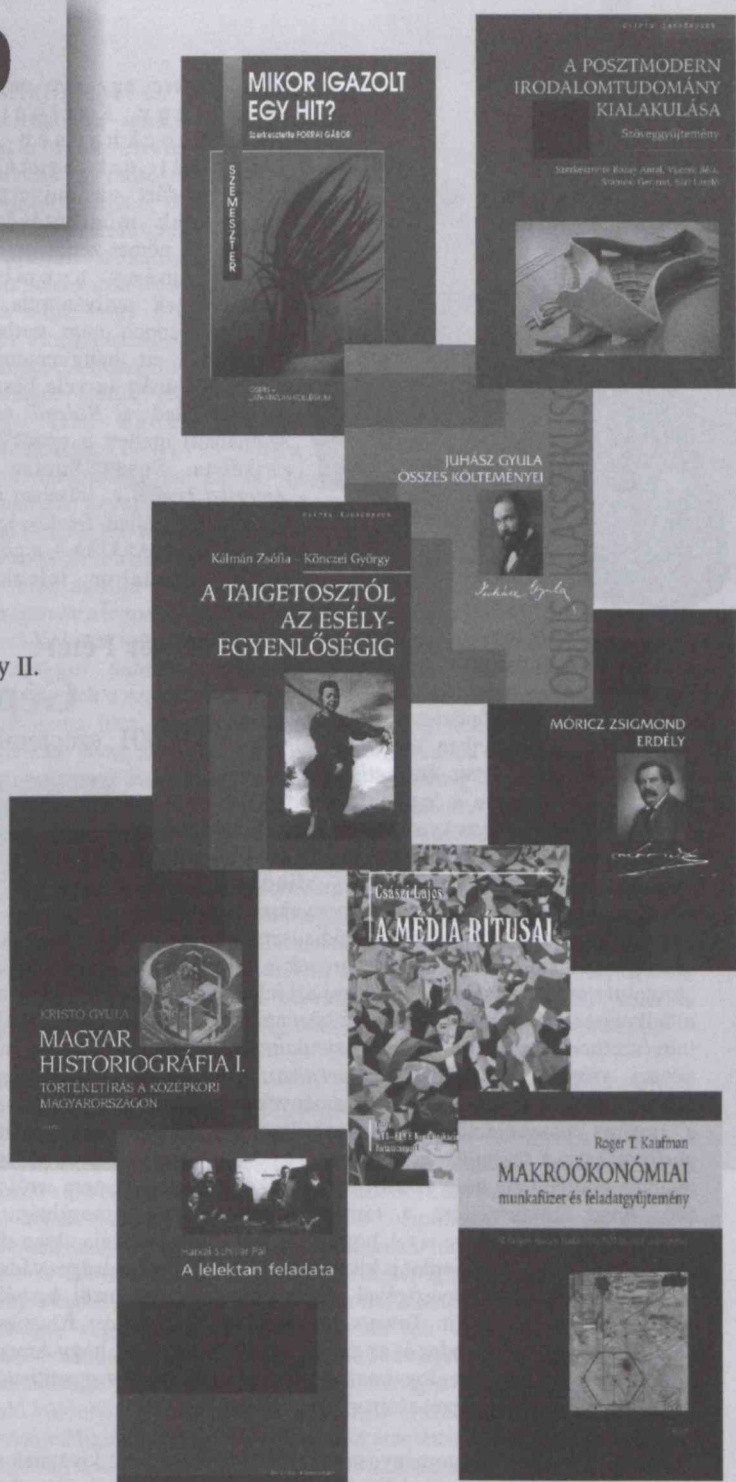
Utánnnyomások



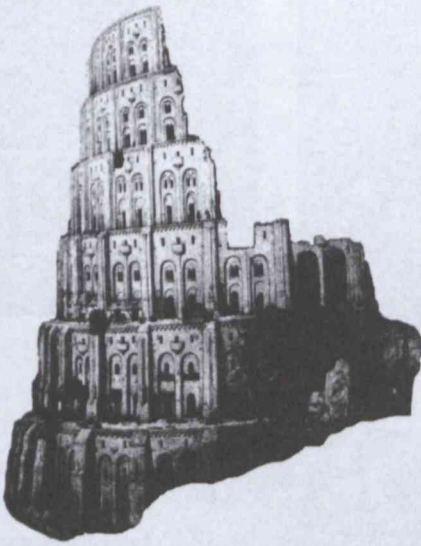
- Fazekas Marianna - Ficzer Lajos (szerk.): **Magyar közigazgatási jog.** Általános rész 3980 Ft
- Kengyel Miklós: **Magyar polgári eljárásjog** 3980 Ft
- Mezey Barna (szerk.): **Magyar alkotmánytörténet** 3780 Ft
- Mezey Barna (szerk.): **A magyar jogtörténet forrásai** 4800 Ft
- Földvári József: **Magyar büntetőjog.** Általános rész 3200 Ft
- Kiss J. László: **A tizenötök Európai** 4480 Ft
- Gazdag Ferenc: **Európai integrációs intézmények** 2980 Ft
- Adler et al.: **Kriminológia** 3800 Ft
- Engel - Kristó - Kubinyi: **Magyarország története 1301-1526** 3880 Ft
- Romsics Ignác: **Magyarország története a XX. században** 3880 Ft
- Kósa László: **Magyar művelődéstörténet** 3800 Ft
- Valuch Tibor: **Magyarország társadalomtörténete a XX. század második felében** 3500 Ft
- Alföldy Géza: **Római társadalomtörténet** 2980 Ft
- Tóth István György (szerk.): **Millenniumi magyar történet** 6980 Ft
- Németh György (szerk.): **Államéletrajzok** 1980 Ft
- Andorka Rudolf: **Bevezetés a szociológiába** 3980 Ft
- Giddens, Anthony: **Szociológia** 4200 Ft
- Csepeli György: **Szociálpszichológia** 3500 Ft

A kötetek megvásárolhatók

- Szegeden**
 a SÍK SÁNDOR KÖNYVESBOLTBAN (6720 Szeged, Oskola u. 27. Tel.: 62/420-519)
 a MÓRA FERENC KÖNYVESBOLTBAN (6701 Szeged, Kárász u. 5. Tel.: 62/420-963)
 és a FÓKUSZ KÖNYVÁRUHÁZBAN (6720 Szeged, Tisza Lajos krt. 34. Tel.: 62/420-624)
- Budapesten**
 az OSIRIS KÖNYVESHÁZBAN (1053 Budapest, Veres Pálné u. 4-6. Tel./fax: 318-2516, 266-4999),
 és a nagyobb könyvesboltokban vagy **megrendelhető**
 az OSIRIS VEVŐSZOLGÁLATI IRODÁTÓL (1133 Budapest, Váci út 100. Tel.: 452-0594, 452-0595, fax: 452-0596)
www.osiriskiado.hu osiriskiado@mail.datanet.hu balasi@mail.datanet.hu



- Perrow, Charles: **Szervezetszociológia** 2980 Ft
- Kuhn, Thomas S.: **A tudományos forradalmak szerkezete** 2180 Ft
- Mankiw, N. Gregory: **Makroökonómia** 4200 Ft
- Berne, Eric: **Szex a szerelemben** 1980 Ft
- Nagy József: **XXI. század és nevelés** 3100 Ft
- McGrath, Alister E.: **Bevezetés a keresztény teológiába** 3480 Ft
- Tillich, Paul: **Rendszeres teológia** 3980 Ft
- Babits Mihály összegyűjtött versei 3600 Ft
- Kosztolányi Dezső összes versei 3600 Ft
- Kosztolányi Dezső: **Nyelv és lélek** 3600 Ft
- Vörösmarty Mihály összes költeményei 4200 Ft
- Bazin, André: **Mi a film?** 2880 Ft



U szkve egy éve annak, hogy Karlheinz Stockhausen az Amerikát ért brutális terrortámadást az univerzum legnagyobb műalkotásának nevezte. A német zeneszerzőt a közvélemény nyomban elmebetegnek nyilvánította, és megtorlásképpen nem tarthatta meg tervezett hangversenyét. Noam Chomsky (a vele készült interjút lásd a *Bölcső* ezen számában) mellett a neves író-esszéista, Susan Sontag az *Amerika kivétel* c. írásában is a megtámadott állam felelősségére figyelmeztet. Az USA-t, a gögös római birodalom jelenkori

reinkarnációját, Amerika önellentmondásainak nyílt és őszinte szembenézésére ösztönözte, ám Sontagot is lehurrogták. Annyiban feltétlenül áll Stockhausen és Sontag érzéketlensége, hogy túl frissen, nem a legmegfelelőbb pillanatban (ha van olyan) szólaltatták meg a számonkérés hangját, ám az általuk felvetett probléma a struccpolitika ellenére még probléma marad. Mindketten más nézőpontból tekintettek az eseményekre, amelyek üzenete egyértelmű volt. Ha Stockhausent idiotának nevezzük, akkor emlékeznünk kellene arra, hogy a harcnak is létezik művészete, mégha ez a „brutalitás esztétikáját” takarja is, ami azt jelenti, hogy a rombolást is lehet művészethermeneutikailag értett esztétikumtól, és senki sem tárgya miatt nevezi szépnek mondjuk- a *Guernica* vagy *A Medúza tutaja* c. festményeket. A szeptember 11.-i események csurig telítődtek jelentéssel, s a tudatos kompozíció okán gigantikus (és tegyük hozzá: örült) performansznak tekinthetők, tökéletes üzenetek, amely nyelvével Amerika nyelvén komponálta meg. A félreértések elkerülése végett: nem arról van szó, hogy üdvözténém a támadást, vagy hogy ignorálnám az emberáldozatokat, hanem arról, hogy a rombolás szimbolikája olyan sűrű, hogy egy másfajta nézőpontot is kikövetel. Egyébként a lehetséges vádakra a hírtelvisziók érzéketlenségével védekezem: a hírek arról beszéltek *elsősorban*, hogy a Twin Towers lerombolták, és csak *ezt követően* a háromezer halottról. Mindez és az azóta eltelt idő is arra utal, hogy Amerika még a saját nyelvén megfogalmazottakat sem érti meg, s gyanítható, a tanulásra való képtelenséget a terroristák be is kalkulálták.

Akció: A művészet hagyományosnak tekintett ágai mindig kívágnak egy keretet az életből, ilyen az irodalomban a szöveg és a könyv, a festészetben a képkeret, a színházban a színpad. Ez az, ami határvonalat húz a fikció (művészet) és a valóság között ezeket persze a fogalmi képlekenység miatt többszörös idézőjelben kell érteni. Ezzel szemben a performansz a keretet megkérdőjelezi, a művészeti *eseményt* nem szigeteli el. Allen Kaprow *Assemblage, environmentek és happeningek* c. tanulmányában azt írja, hogy „[a] művészet és élet között húzódo határvonalat, amennyire csak lehet, cseppfolyósnak és talán bizonytalannak kellene tekinteni”, Jindrich Chaluppecky szerint pedig „[a] művészet legyen képes rá, hogy saját életünk részévé váljék”. E logika alapján a műalkotást nem készként kapjuk, hanem a szemünk előtt zajlik le, míg „a befejezett (...) valójában csak kísérőjelenség, csak látható nyoma vagy megfelelője az alkotás aktusának” (Hilde Hein: *Az előadás mint esztétikai kategória*). A WTC lerombolása aktus és nem nyom, így teljesíti a kaprowi egyszerség és megismételhetetlenség elvét, másrészt pedig eszköztára intermedialis: szín-és fényhatások (vizualitás, film), futó emberek (előadás), zajok (aleatorikus

zene)... Az eseményt a terroristák térben kiterjesztették, a galériák zárt falai közül utcára vitték. Így nem a valóságban kívül játszódtott le, attól hermetikusan elzárva, hanem a valóság a művészettel összemósódott. Ennek következménye, hogy keret hiányában a néző helye is megváltozott: nincs meghatározva, mint a színházban, ahol a megemelt tér (színpad) elhatárolja a közönséget. Morbid módon a WTC ablakain kiugró (mint Yves Klein: *Ugrás a semmibe* c. akciója) és a felhőkarcolókban rekedt emberek is az alkotás részeseivé váltak. A közönség bevonása megerősíti, hogy „mindenkiből lehet művész” (Kaprow), vagyis néző és ágens folyamatosan cserélődik. Az alkotás nyitott marad (v.ö.: Eco és Roland Barthes a befogadói aktivitást igényli), a tervszerűség mellett fellép a performansz-elméletek egyik követelménye, a spontaneitás. A véletlen és a tudatosság megfelel a természet és a kultúra kettősének, amit Lévi-Strauss „nyers” és „főtt” terminusai jellemezznek. A terroristák sem tudtak előre kiszámítani minden elemet (pl. mikor omlanak le a tornyok, egyáltalán eljutnak-e a Boeingok odáig), bár Bahtyin véletlen-fogalma szerint, a véletlen szükségszerű. Az áldozatok kínjai pedig párhuzamba hozhatók a performansszal többnyire összetartozónak vélt provokációval (kivéve talán Erdély Miklós): ilyen body art-jelleget ölt, amikor öncsonkító aktusként

Rudolf Schwarzkogler saját farkának levágását imitálja, vagy Hajas Tibor életveszélyes „fényrobbanásai”. Ami azonban ott csak (ám veszélyes) szimuláció, itt a halál a valóságban is megtörténik. Az azonban döntő a szeptember 11.-i történéseknel, hogy a Big Apple lakóin kívül senki a világon

nem tapasztalhatta meg a támadás *esemény*-jellegét, hiszen a Föld többi népének a televízió *közvetítette* az iszonyatos pusztítást. A terroristák ravaszsága abban is tetten érhető, hogy ezen az erős médiumváltáson keresztül a nézők amerikai katasztrófafilmeknek hihették a híreket, a valóságot összekeverhették a fantáziával, hiszen a stílus hasonló volt. Olyan, mint egy akciófilm. *Akció, film*.

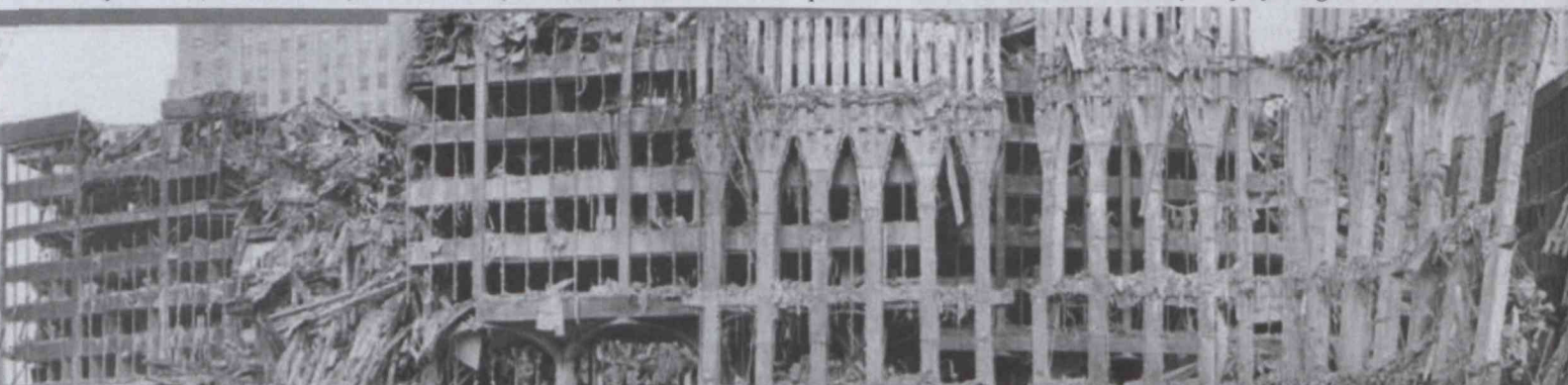
Falra festett ördög: Nyilvánvaló, hogy a terrortámadáshoz az amerikai akció- és katasztrófafilmek adták az ötletet, pontról-pontra lemásolva azok forgatókönyveit. Ám van itt egy jelentős áttétel: míg az akciófilmek a valóságot mímelik, addig a terroristák *tudatosan* a filmet, vagyis ismerik Amerika nyelvét. A filmek szinte kikényszerítették a támadást, hogy a fantázia a valóságban is megtörténjék, oly sokszor elpusztította Júeszéj önmagát, hogy felkínálta a tömegmészárlást. A *Pokoli torony* c. 1974-es Guillermin-filmben a felhőkarcolóban keletkezett tűz a WTC-ben történetekhez hasonló, s égő fáklyaként mitikus előképe a Holocaust (szó szerint: 'égő áldozat'). A *Függetlenség Napjában* a földönkívüliek szimbólumokat támadnak meg (Fehér Ház, Capitolium), s a Word Trade Center ikertornyai lángban állnak. Félelmetes mekkora a hasonlóság a *Deep Impact*ben, vagy az *Armageddon*ban, ahol az űrből érkező üstökös kettétöri a Crysler-tornyot. Az 1976-os *King Kong*-változatban a hatalmas élőlény a WTC tetején kapkodja a repülőgépeket, ám ennél is kellett egy még nagyobb szörnyeteg, a *Godzilla*, amely egyszerűen átszáguld a hatalmas építményeken. A *Menekülés New Yorkból* c. kasszasikerben pedig a vallási fanatikuskok repülőgéppel beleszállnak egy manhattani toronyépületbe. Nem is kell ennél jobb inspiráció. Természetesen *Az elnök különgéjétől* kezdve számos filmcím felsorolható lenne még. A terroristák kezdetől fogva rajta tartották a szemüket a hollywoodi filmek logikáján. Az első gép után, amely a déli ikertoronyba repült, 18 perccel később csapódik be a United Airlines Boeingja, hogy a televíziós társaságoknak legyen idejük kivonulni, beállítani a kamerákat, és rögzíteni az eseményeket. A média mint terjesztő a legjobb reklám Oszama (vagy ahogy az arab-szakértők ejtik: Uszama) bin Laden csapatának. Így az egész egy snassz akciófilmnek hat, nem véletlen hogy az éppen akkor az USA-ban tartózkodó egykori magyar vízilabdázó, Csapó Gábor a reggeli kávéja mellett a tévét bekapcsolva így kiáltott fel: *Milyen jó film!* Csapó sem tudta megkülönböztetni a szimulációt a realitástól, mint ahogy Zeuxisz festményével történt. Életre kelt a fantázia, az aktus nyomából a performansz aktusa lett, amint Huxley *Szép új világ*a és Orwell *1984* c.

Gerencsér Péter:

Gépes beszéd

(2001. szeptember 11. mint performansz)

„ledült már a nemes lílion,
A büszke Karthago hatalma,
Róma s erős Babylon leomlott”



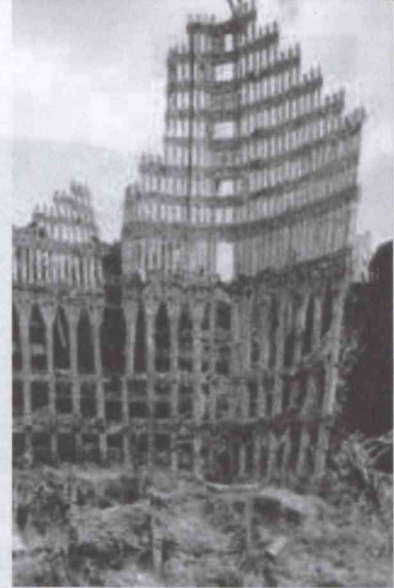
regénye is részben beigazolódott. Baudrillard így fogalmaz *A szimulákrum elsőbbsége* c. klasszikusává vált tanulmányában: „A szimuláció (...) hiperreális. A térkép előbbre való a területnél ez a szimulákrum elsőbbsége hozza létre a területet.” Amíg 1938-ban Orson Wellesnek a *Marslakók támadása* c. rádiójátéka után azt kellett elhítenni, mindez csak fikció, addig most ennek az inverzét: egyes hírcsatornákon meg is jelent a felirat: „Ez nem mozi!” Nem csoda, hogy a (halk) önkritika Hollywood felelősségére éleződik ki, amelybe beszállt a CNN, és más hírcsatornák is: p. o. O. J. Simpson kirakatpere. A valóságos esemény (autós üldözés, diákok mézszárlása az iskolákban) képernyőn való közvetítésének célja, hogy kielégítse a szegény jenkik igényét az izgalomra, hiszen az élet a jóléti társadalmakban túlságosan unalmassá vált. A Fukuyama-féle „történelem vége” mozdulatlan állapota nem védjegy, hanem éppen hogy előhívja a hipererőszak vágyát, ami a valóság helyett a képzeletbe (filmek) helyeződik. E transzparencia miatt az átlag amerikai is hamburgerrel és Coca Colával tömte az agyát a televízió előtt, míg nem rá nem jött, hogy szeptember 11. nem film. Peer Krisztián tipikusan amcsi (értsd: üzleti) választ adott, amikor a 9/11-et követő héten WTC-s pólót öltött magára. Ugyanaz a válasz, mint amikor a Nyugat mások nyomorúságából csinál biznissz (lásd: Gorbatschow-vodka). Ám a lövőt legfőbb érték mérőként használó USA is (csőkevényesen) ráébredt saját felelősségére: a *Spider Man* plakátjait visszavonták, melyen a pókember az ikertornyok hegyeit mászta. A számítógépes játékok, a *Flight Simulator* programjait is tüstént bevonták, melyeken a diák háborús vágyait élhette ki. Amerika tehát önmagát kárhoztathatja, öncsapdájába esett, hiszen folyton falra festette az ördögöt.

Undor attack: A terrortámadás ravasz megtervezettsége szimbolikusan óriási pofon az USA technikailag igencsak felszerelt honvédelmének. Egyből szertefoszlatta az Amerika sebezhetetlenségéről szóló mítoszt. Nem pusztán arról van szó, hogy először érte idegen támadás, vagy hogy az ellenség, virtuális, arctalan, nem tudni kicsoda (márpedig eddig csak helyek ellen tudott háborúzni, és most is, Afganisztánban). Csődöt mondott az egész hadvezetés, a dollármilliárdokra rúgó költségvetést, amit a CIA, vagy az atomfegyverek, Lopakodók stb. igényelnek, pár papírvágó kés überelni tudta. A technikai bázist az agyafürtség lefőzte. Ráadásul mindezt amerikai pénzen, jellegzetesen amerikai módszerekkel (*Flight Simulator*). Mindemellett a terroristák erős jeleket hagytak maguk után (utolsó ivászat a kocsmában, Korán, repülőgép-vezetési tankönyv), ám ezek a nagy apparátussal bíró titkosszolgálat figyelmét elkerülték. Úgy mégis, mi a feladatuk akkor? A fizikainál nagyobb a szellemi csapás, hogy a washingtoni gép épp a Pentagonba, a védelem agyába fűrődött be. Az öngyilkos repülőgépek a kamikaze-hagyományt követték (Pearl Harbor), ami sarokba szorította az esetleges ellentámadást. Ha ugyanis a WTC-be száguldó gépeket (a második gép ügyes húzással 45 fokkal szögben támadott, hogy nagyobb felületen pusztíthasson) lelővik, az utasszállítókon a sorsukat élő bombaként váró emberek életét saját államuk oltja ki, ellenkező esetben, viszont a terroristák gyilkolnak meg több ezer embert. Tökéletes kijátszás, nincs megoldás. Sakk. Matt. Az erős Amerika katonai eszköztára nem tudja felvenni a versenyt az ész taktikájával, így hirdeti e logika- Allah hatalmasabb.

Szimbólumok és mítoszok: Oszama bin Laden öngyilkos bandája szimbólumokat támadott meg, a fizikai sérülésnél sokkal jelentősebb a **birodalom szimbolikus kasztrálása** [erről: www.geocities.com/gerencser_p/megtobb_birodalom.html]: A World Trade Center a globális pénzügyvilágról, a Pentagon a sebezhetetlenségről szóló mítosz széttörése. A templomtorny az egyház fallosza, így a mindenekfeletti hatalmat hivatott hirdetni. AWTC épületében is az égisz erő tornyok ennek a szakrális jelképnek az áthelyeződései, csak hogy Amerika nagyvágyását már nem is elégítette ki egyetlen torony, mindjárt kettő kellett belőle: dupla fallosz megkettőzött hatalomvágy. A WTC a kapitalista tőkének olyan bálvány, ahol a szentséget a pénz képviseli, a Mammon mint elérhetetlen (égisz erő) transzcendencia ölt testet. A terroristák Amerikát olyan birodalomnak képelték, ahol a pénz a legfőbb érték mérő, velük szemben állították példaként az általuk szentnek vélt ügyet, amely még saját haláluknál is fontosabb. A szlovén filozófus, Slavoj Žižek beszél a

kapitalizmus és a szemétdomb kapcsolatáról, amelyben az amerikai háztartások rövid időközönként lecserélik a mosó- és hűtőgépet, ha elromlott az előző, ha nem csak azért, hogy így manifesztálják jólétüket, ami valójában dőzsölés és pazarlás. Amerikának ez a lépfenéje tudomást sem vesz arról, hogy a harmadik világban lakók többségének sohasem lesz például mosógépe, miközben ők egy tucatot kidobnak életük során. Nyilvánvaló, hogy Bin Laden kissebbségi-komplexusából is fakadt a terrortámadás, és az is, hogy a problémák agyonhallgatása miatt csak ilyen brutális módon tudták (szó szerint) bebombázni magukat a képernyőre. Az már elég morbid firtor, hogy Oszama apja építette a legnagyobb felhőkarcolót a Közel-Keleten, így az ő értelmezésében saját apja is a kapitalizmus bérence. Ugyanakkor *tudatosan* kifordította Minoru Yamasakinak, a WTC főépítészenek a szavait, aki az épület avatásán azt mondta: ez a világbeke szimbóluma lesz. A merénylők éppúgy saját területéről támadták meg Amerikát, ahogyan az a Próféta földjéről Irakot. A fallikus jelképek lerombolásával összeomlott Amerikának az önmagáról alkotott mítosza a kivételezettségről, hogy velünk nem történhet meg ilyesmi. Az „elnyomottak” olyasfajta lázadása ez, mint amikor Magyarországon Sztálin csizmájának ledöntése Sztálin hatalmának ledöntésével volt ekvivalens. És még egy mítosz összetört: a képernyőre került képek gondos cenzúrája (nem lehetett látni halottakat, de akkor mégis hova kerültek; tilos lejátszani a *New York, New York* c. számot) által a szabadságról. Ugyanaz a ködösítés, mint Csernobilban, vagy az öbölháborúban, ahol csak amerikai emberélet számít. Ám sikerült elhítennie azt a metonimikus tévedést, hogyha Amerika megsérül, akkor a világ sérül meg, ami ennyiben a túlhatalmat is jelképezi.

Bábel újratermelődése: A WTC, mint égő fáklya a figyelmeztetés monumentális felkiáltójele, de Amerika nem tanul saját és a történelem hibáiból. Az ikertornyok a bábeli nagyravágyás adaptációi, vagyis a terroristák tudatosan azon értékrend alapján fogalmazták meg borzalmat tettüket, amit Amerika beszél: saját kultúrköre, a kereszténység ideológiája által adnak pofont. „Gyertek, építsünk magunknak várost és tornyot, amelynek teteje az égig érjen; és szerezzünk magunknak nevet” (1Móz 11,5). A Bibliában Bábel leomlott a dicsőség hajhászás megtorlásának exemplumaként, ahogyan erre a sémára felfűzhető a jeruzsálemi templom, Karthágó, vagy a Reichstag. Borges az idő visszatéréséről, s így a történelem hibáinak az ismétléséről, a ciklikusságról beszél az azonosság és a hasonlóság elve alapján, amelyben ugyanaz újra megtörténik, csak a tér és az idő különbözik. A tornyokat, mint hírlík újra felépítik, sőt, Sanghajban minden eddiginél magasabb, háromszáz emeletes felhőkarcolót emelnek. Ez a bábeli hurok, örök visszatérés, *déja vu*. Amerika eddigi talán legbutább elnöke, Bush a romokon V-betűket formál, ahogyan az akciófilmekből szépen megtanulta, a tűzoltókat fetiszizálják: a hétköznapi emberek emberfeletti teljesítményre képesek, ami a filmek epozsi megoldásainak továbbhagyományozódása. A filmek oly mértékben részesei lettek az életnek, hogy a beszédet ezek strukturálják. A negyedik gép önfeláldozó lefegyverezőiről is bizonyára készül majd film, és hősokeket formálnak belőlük. A mobiltelefonok működésképtelensége miatt e-mailben terjesztett híreket nyilvánosan terjesztették, hogy igazolják Amerika hősiességét. Afganisztánban pedig a birodalom visszavág, mert fel kell ruházni valakit a Gonosz szerepével. Amerika a filmek epozsi habitusa alapján Jóra és Rosszra osztja a világot, képtelen az árnyalatokra. Amerika eddig képtelen volt az önkritikára, és Róma sem törődött azzal a birodalommal, amit meghódított, így bele is bukott. Az USA irdatlan bosszúhadjáratában hasonlóképp ártatlan életet pusztított Afganisztánban, ahogyan a terroristák. *Historia magistrae vitae est?*





Nincs többé magány! Meé nincs?

(Irodalom;
Szerkeszti: Weiner Sennyey Tibor)

Marczinka Csaba:

Be vagy az Erődbe zárva

(józsefattilás magyartálib népi kesergő)

Be vagy az Erődbe zárva már
- saját gyöngé erőd kalibrál
csak, míg egy bomba meg nem talál...

amíg fel nem gyullad hétkilós
óriáscsecsemő-bombától
e bércfokon, ez a kóceráj!

Dekkolva néhány aknavető,
Kalasnyikov és gránátvető
körében várjuk a Rohamot,

hogy ránk jöjjön és elpusztítson,
lenyelve az utolsó tálibot
- leszünk majd virtuál-muszlimok!

(addig is aludjunk testvérek,
ha csípi is testünk a férgék,
tán majd egy robbanás hoz álmot)

Megdöglünk vazzeg...

(sértőkálmános magyartálib önpusztító legényes)

Bár törvényünk tiltja azér'
mi még iszunk barátom itt:
kortyolunk konyakot s kerozint
most már az ember mindig ráér.

Hisz nem sürgős a pusztulás,
csak épp siet, egyre felénk...
A haskafelhő-látomás
elhozza a Hegyek Öregét!

Ott vár minket egy nagy mezőn,
s robbanásban odaszáll lelkünk...
- vár báránysült és nagymellű nők!
Csak elébb lenn meg kell döglünk...

William Stanley Braithwaite:

In a Grave-Yard

In calm fellowship they sleep
Where the graves are dark and deep
Where nor hate nor feud nor feud
Mar their perfect brotherhood.

After all was done they went
Into dreamless sleep, content,
That the years would pass them by,
Sightless, soundless, where they lie

Wines and roses, song and dance,
Have no portion in their trance,
The four seasons are as one,
Dark of night, and light of sun.

Temetőben

Lenn, a mélyben alszanak
Sötét sírjuk hallgatag
Sem harag, sem gyűlölet
Nem nyomja már lelküket

Minden mi volt, rég lement
Béke van már odalent
A múltó idő jeltelen
Se fény, se hang e fekhelyen

Nincs se bor, se nő, se dal
Semmi sincs, mi felkavar
A négy évszak mind csak egy
Nappalra éj; egyre megy.

Kovács Bence Artúr fordítása

OPÁL"tej"SZÍNHÁZ

(Egyéb, más..., Szerkeszti: Tóth Gergely)

Harper's Index

A Harper's Magazine immáron 152 éves múltra tekint vissza, székhelye New Yorkban található. 1984-ben kezdte el közölni a Harper's Index-et, azaz a Harper Kimutatást, melynek lényege, hogy a világ legkülönbözőbb részeinek eseményeit, tényeit mutatja be statisztikák, számadatok alapján. Sajnos magyar nyelven nem hozzáférhető, de mivel mi szeretünk titeket nagyon, lefordítottuk a három legfrissebb (2002 jún./júl./aug.) kimutatást és csemegéztünk belőle egy csokorra valót, amit ajánlunk kezetekbe szeretettel. Ezek ha másra nem is, elegendő talán arra, hogy felemelkedjen kissé a szemöldökötök a világ apró bajain.

A George H.W. Bush által 1991-be aláírt, USA- Oroszország közti nukleáris fegyvercsökkentési egyezmény hossza (oldalokban):

630

Az idén májusban aláírt ugyanezen témájú, ugyanezen résztvevők közt ratifikált egyezmény hossza oldalokban:

3

Azon, két angol folyóban élő, himnemű halak százalékos aránya, melyeket a tudósok szerint „hatékonyan feminizáltak”, azáltal, hogy ösztrogént engedtek a vízbe:

100

Reformista napilapok száma Iránban:

6

Azon iráni, illetve kuvaiti állampolgárok százalékos aránya, akik szerint a Szept. 11-i támadások „teljesen megalapozottak” voltak:

8 illetve 18

Az ezen a véleményen osztozó Egyesült Államok-béli állampolgárok százalékos aránya:

5

Azon összeg, melyet az USA Nemzetközi Fejlesztési Hivatala utalt ki a Betlehemi Egyetem Milleniumi Csarnokának felépítéséhez:

1,200,000 USD

Azon hónapok száma, mely az építmény decemberi átadásától számolva eltelt addig, míg három Izrael által használt, amerikai gyártmányú rakétával romba döntötték:

2.5

Azon alkalmak száma, amikor is Izrael formálisan elismerte, hogy létezik egy Palesztin állam akárhol is:

0

Azon napok száma, melyeken a Georgia állambéli Egyetem az élelmiszeriparból visszamaradt zsiradékkal fűtötte épületeit:

21

Annak az élelmiszer mennyiségnek az aránya, melyet Dél-Korea az elmúlt évben hulladékként kidobott, illetve Észak-Korea elfogyasztott:

1:1

Azon ecstasy tabletták száma, amiket idén februárban talált a Miami Repülőtéri Rendőrség egy 81 éves toloszékes hölgnél:

9931

Az a dátum, amikor is a brooklyni „I Am The World Trade Center” elnevezésű rockzenekar kiadta első albumát:

2001. 08. 05.

A „Szeptember” című számuk sorrendbeli elhelyezkedése az albumon:

11

Az összes Arab állam által birtokolt nukleáris robbanófejek száma:

0

Ezeknek minimális száma Izraelben:

100

Azon időtartam (napokban), mialatt a tudósok véleményüket a világegyetem átlagos színét illetően halvány türkizkékéről világos bézsre (homokszín) módosították:

56

Azon anyag becsült százalékos aránya, melyet ez évben láthatatlan színspektrumúvá nyilvánítottak az univerzum egészét tekintve:

98

Azon minimális összeg, melyet egy Svájci bank előző év novemberében egy gépelési hiba miatt elvesztett:

100,000,000 USD

Azon országok száma, ahol még nem ratifikálták az ENSZ Gyermejjogi Egyezményét, Szomálián és az Egyesült Államokon kívül:

0

Az a legközelebbi, múltbéli évszám, amikor Dél-Afrikában az emberek várható élettartama olyan alacsony volt mint ma:

1950

Fordította: Tóth Gergely

Sztereotípiá

Egyre gyakrabban adnak hangot véleményüknek kisebb-nagyobb ily- vagy olymód „megjelölt” csoportok, hogy őket sztereotípiák alapján ítélik meg. „Tagjaik” közül megismerünk valakit, s az ilymód szerzett tapasztalatok alapján általánosítunk, s „mindegyiküket” olyanak tartjuk, mint amilyenek azt az egyet megismertük. Például beszélgetünk egy szőkével, aki oly buta, hogy kavicsal dobálna a repülőgépet, s így elkönyveljük, hogy a szőkék buták. Ez persze csak egy példa. S példa az is, hogy ha egy romát lopni látunk, minden romát tolvajnak fogunk tartani. A legerdekesebb példa viszont az, hogy ha egy ember sztereotípiákat alkot, amelyek nem feltétlenül felelnek meg a valóságnak, akkor az az ember szüklátóköri, vagy akár azt is mondhatjuk, hogy szellemileg vak. Tehát mi, a „normálisak”, akik sztereotipizálunk, önmagunkat véve lencse alá, azt kell megállapítanunk magunkról, hogy fajfűjék vagyunk.

Metamorfózis

Megragadott a reklám, amelyben egy nő sörre változik. Mily gyönyörű! Egyik vágyunkból lesz a másik! Élénk fantáziám ihletet kapott, s megpróbált egy hasonló, ám kategóriájában különböző metamorfózist alkotni. Szemeim elé vetítette, amint hazánk valamely politikusa pénzzé válik. Ebben ez esetben szó sincs vágyakról, mert engedjék meg, hogy fiatal idealistaként úgy gondoljam, hogy sem politikusra, sem pénzre nem vágyunk, csupán szükségünk van rájuk. Míg a reklámban vágyainkat változtatjuk, addig fantáziám a szükséges rosszak között válogat. Folytatva az analógiát, kíváncsi lennék a mértékekre: ha egy gyönyörű nő egy korsó sörre változik, vajon mennyi pénz lenne egy mai magyar politikusból? Gyanítom nem sok. Talán futná egy nyalókára, vagy egy doboz gyufára. S bár szerény az eredmény, mégis úgy érzem, jól járnánk. A nyalókázás állítólag nyugtatólag hat az emberre, s napjaink közéleti eseményeiről tájékozódva igazán jól jöhet a pálcikára olvasztott cukor eme tulajdonsága. A gyufa pedig egő állapotban a vialatott lábujjai közé dugva az igazságszérumhoz hasonló tulajdonságokat mutat, így sok kérdésünkre kaphatnánk választ. Azt hiszem, lenne mit kérdeznünk egy politikustól. Azonban ezen a ponton véget ér az álmodozás, s visszatér a valóság. Politikusainkból nem lett pénz. Még mindig nem tudom, hogy mire (kire) költötték adóinkat, és jelentettek-e rólunk azok, akik most képviselnek bennünket. S a politikusok nem változnak. Különösen nem nyalókává vagy gyufává.

Augusztus 25-e és szeptember 4-e között a dél-afrikai Johannesburgban rendezték a Rio +10 konferenciát a fenntartható fejlődésről. Az 1992-es Rio de Janeiro-i Föld Csúcs tizedik évfordulóján megtartott monstre rendezvényen több mint harmincezer küldött (állam- és kormányfők, miniszterek, civil szervezetek képviselői, újságírók) vett részt, hogy a világ legégetőbb gazdasági, szociális és ökológiai problémáiról tanácskozzanak.

A szarnak egy pofon Föld Csúcs Johannesburgban

Már megint nem történt semmi. Persze van Politikai

Nyilatkozat, még Akcióterv, csak éppen ezek köszönő viszonyban sincsenek a konferenciától a fejlődés fenntarthatóságának megalapozását remélő civil társadalom elvárásaival. A legnagyobb baj az egészszel, hogy nem azért esett így, mert a két legfontosabb problémakupac a környezet drámai pusztulása illetve a riasztó szegénység együttes megoldása túl sok ellentmondást hordozna magában. A legkomolyabb ellentétek ugyanis nem a fejlődő (mily cinikus jelző!) országok és a zömmel a fejlett világban működő zöld szervezetek között feszülnek. Sokkal látványosabb a szakadék a saját szuperhatalmi gögijében fuldokló Egyesült Államok és néhány angolszász csatlósa illetve a világ problémái iránt némi érzékenységet mutató Európai Unió, valamint a fenntartható fejlődés eszméjéért síkra szálló civil szervezetek és általában az államok között.

Pedig a konferencia megkezdése előtt láthatóak voltak biztató jelek is. A Világbank a csúcstalálkozó előttre időzítette közleményét, mely - ismerve e nemzetközi pénzügyi intézmény korábbi politikáját - sokak számára meglepetést okozott. A liberális gazdaságpolitika egyik fő támaszának számító bank funkcionáriusai is megkongatták a vészharangot, és figyelmeztették a fejlett államok Föld Csúcsra készülődő vezetőit: amennyiben nem tesznek határozott gyakorlati lépéseket a fejlődés fenntarthatóságának biztosítására, veszélybe kerülhetnek a már elért gazdasági és társadalmi vívmányok is.

A kezdeti fogadkozásokból, hangozó ígéretekből aztán nem lett semmi. Ahogy haladt előre a konferencia, úgy vált egyre biztosabbá: az egyes államok partikuláris érdekei végül felülírják a közös jövőnkért érzett felelősségből fakadó előremutató célkitűzéseket. Ám a szeptember 4-én elfogadott közös Politikai Nyilatkozat és Akcióterv minden várakozást alulmúlt.

A tető alá hozott cselekvési program változatlanul nem tartalmaz semmi olyasmit, mely arra utalna, hogy a gazdag országok hajlandóak lennének érdemben foglalkozni a szegénység csökkentésével. A fejlett államok ugyan megígérték, hogy nemzeti össztermékük

0,7 százalékát ezentúl segélyezésre fordítják, ám ezt már Rióban is vállalták és természetesen néhány skandináv ország kivételével szépen el is felejtették. Újdonságnak számít az úgynevezett szolidaritási alap létrehozása, melybe azonban önkéntes felajánlásokat várnak, vagyis minden valószínűség szerint ez az alap saját adminisztrációs költségeit sem lesz képes fedezni. Az egyetlen, első látásra progresszívnek tűnő megállapodás a vízellátás

és közegészségügy területén született: a küldöttek vállalták, hogy a jelenleg ivóvízhez és alapvető orvosi ellátáshoz nem jutó emberek 1,2 milliárdos számát 2015-re megfelezzik. Azt már csak egészen rosszmájú, kukacoskodó civilek kifogásolják, hogy mindezt az amerikai javaslatot elfogadva, multinacionális vállalatok „bevonásával”, vagyis nem a rászorulókat támogatva, hanem az ő nyomorukat további bomba üzletek lebonyolítására kihasználva tervezik.

Az egyetlen soványka féleredménynek ráadásul óriási ára volt. „Cserében” azért, hogy beleegyezett a fenti 2015-ös határidő rögzítésébe, az Egyesült Államok megmakacsolta magát energiaügyekben, megfúrta a leginkább az EU és Brazília által szorgalmazott, a fejlődő országok többsége és a legtöbb civil szervezet által is határozottan támogatott javaslatot a megújuló energiaforrások részarányának gyors növeléséről. Emellett a Bush-adminisztráció változatlanul bojkottálja a Kiotói Egyezményt, mely így tekintettel arra, hogy az üvegházhatású gázok

összkibocsátásának 30 százalékáért az USA felelős - továbbra is súlytalan marad, annak ellenére is, hogy három nagy szennyező - Oroszország, Kína és Kanada - némi huzavona után vállalta a szerződés ratifikálását. Nem haladt előre a halátszint fenntarthatóságának ügye sem: bár az akcióterv előírta a túlhalátszint visszafogását, a kipusztulóban lévő halfajták újraszaporítását, az egész törekvést lenullázta az „amennyiben lehetséges” kitétel, mely az USA nyomására került az utolsó pillanatban a szövegbe. A morbid slusszpoén a biodiverzitás megőrzését célzó határozat, mely szerint „csökkenteni kell a kihaltállatokban lévő állatfajok pusztulásának folyamatát”, vagyis ha lehet, lassabban dögljenek az állatok, talán egy kicsit később fognak el.

Johannesburg totális csőd. A tengernyi sürgető kérdés szinte kivétel nélkül megválaszolatlan maradt, legalábbis a következő Föld Csúcsig tovább rohad a bolygó. A remények szertefoszlottak, újfent kiderült: a világ „felelős” vezetőitől nem számíthatunk semmire. Marad hát a civil társadalom elkeseredett küzdelme, a szakemberek egyre határozottabb figyelmeztetései, látványos Greenpeace-akciók vagy Genova-szerű tüntetések. Egyelőre még többé-kevésbé békésen. De mi lesz, ha végképp elfogy a türelem?

Detektorokkal az egészségért

Tíz európai város egy, a légköri szennyezettséget mérő új rendszer kiépítésén dolgozik, a szennyezés okozta magas halálozási ráták csökkentése érdekében. Ehhez segítségképpen Brüsszel, Lisszabon, Bukarest, Budapest, Dublin, Krakkó, Ljubljana, Párizs, Róma és Madrid 2000 önkéntese fog 12 hónapon keresztül egy szennyezés-mérő detektort viselni. Az Európai Bizottság által patronált „People” megnevezésű project a levegőben lévő rákkeltő elemek, különösen a leukémia kialakulásáért felelős benzol koncentrációját lesz hivatott mérni. A kutatás európai megbízottja elmondta, hogy csupán három európai országban - Franciaországban, Ausztriában és Svájcban negyvenezren halnak meg évente a levegő szennyezettsége miatt. Ezért, valamint a későbbi konkrét lépések meghozatalának érdekében kívánja a „People” project a káros komponensek mennyiségét lemérni. Az elem nagyságú készülék, amit az önkéntesek saját városaikban fognak hordani, egy szennyezés-felszívó betétet tartalmaz, melynek adatait később digitalizálják. Az önkéntesek eltérő foglalkozást üznek és különböző környezetben mozognak, így biztosítva adatokat különböző területekről, nagy forgalmú autópályáktól elszigetelt parkokig. A nagy európai városokban a szennyezettség 70-80%-a a járművek forgalmának tudható be, bár a dohányzásból származó füst is jelentős a fő kiváltó okok között. A brüsszeli régió környezetvédelmi minisztere, *Didier Gosuin* egy sajtótájékoztatón fontosnak tartotta elmondani, hogy mostanáig az Európai Bizottság figyelmébe csupán a létszennyező anyagok kibocsátására és annak koncentrációjának mérésére korlátozódott, ám az emberi egészségről nem esett szó. A „People” nevű projectet, mely egyébként a WHO ajánlásában is szerepel, a szennyezettség elleni harc részeként az Európai Bizottság egyéb kezdeményezései is kiegészítik.

(Forrás: EFE)

Vegyetek őserdőt!

ASzegedi Vadaspark furcsa ajánlattal hívta fel magára a figyelmet: 300 Forintért vehet magának az ember egy négyzetméternyi őserdőt. Előzetes vizsgálódás után az ügy jogilag is szabályozottnak tűnik, bátran ajánlhatom bárkinek, akinek odabent kicsit zöldebben dobog a szíve. A pénz az EAZA nevű nemzetközi környezetvédelmi szervezethez kerül. A szervezet célja, hogy a befolyt összegből elszigetelt életterek között folyosókat biztosító területeket vásárol a brazil kormánytól, így biztosítva az ott élő állatok szaporodását.

-tőth-

Az emberek sosem voltak buták. Hamar megegyeztek hát: az arany legyen szép és értékes. Így aztán nem kell kicsinyes esztétikai vitákban elvérezni. Éppen elég vér folyik anélkül is.

Nem ment persze mindenhol ilyen egyszerűen. Oktalan népek úgy gondolták, hogy néhány ritka kavicsdarab, vagy nehezen megmunkálható kőzet ugyanúgy megfelel gazdagságuk bizonyítására. De őket elsodorta a történelmi vaslogika és maradt az ércek érce és az utána való olthatatlan sóvárgás. Ércek érce, könyvek könyve: „És elküldé Hirám az ő szolgálait...Kik Ophirba menvén, hozának onnét négyszázhusz talentum aranyat, melyeket vünek Salamon királyhoz.” A bölcs írás azonban hallgat, e mesés hely merre is található. Így aztán tudós nemzedékek sora igyekezett megtalálni azt, Ázsiától Afrikáig telebödösve a térképet. Közben sok érdekeset megtudtak. Aelanus például képekben gazdag leírást közöl Baktria kietlen tájáról, ahol csodálatos griffmadarak aranyat vájnak a sziklafalból. Tudóstársa, Plinius komolytalannak tartja az ilyen beszédet, hiszen tudvalevő, hogy az aranyat egy különleges hangyfajta túrja elő a földből, ráadásul nem is Perzsiában, hanem Indiában. A mentális evolúció kifejlesztette faj századokon át ott virult az állattan tudományának mezején. Dante tanítómestere, Brunetto Latini azonban bírálta elődjeit. Szerinte a szorgos istenteremtények inkább Etiópiában elterjedtek. Bizonyításképpen pedig részletesen beszámol a bennszülöttek

szokásairól, akik ügyes cselekkel szerzik meg a hangyák összegyűjtötte aranyat.

Pedig az arany néha tényleg ott volt a földön, még csak hangya sem kellett volna hozzá, hogy kicsalja belőle. Ám az El Doradot kereső számtalan kalandor évszázadokon keresztül

„Valahol egy aranyvonat zakatol”

hiába kereste azt, ami a lába alatt hevert. Közben lemészárolták az útjukba akadt indiánokat, meg persze egymást is, vörösre festve a folyópartok aranytól csillogó homokját. A történet annyira tanulságos, hogy mindenfajta erkölcsi végkövetkeztetés giccsesen hatna...

Mi magyarok sem értük be „szőlővesszeink nektár cseppjeivel”. Tudvalevő volt már az ókori görögök óta, hogy a föld mélyén folydogáló aranyat néhány növényfaj a gyökerein keresztül felszívja, különösen pedig Noé legkedveltebb gyümölcse hajlamos az ilyesmire. Magyarországon pedig szőlő volt bőven, így aztán se szeri, se száma az aranyat termő tőkéről szóló beszámolóknak. A szerényebb történetek megelégszenek a növény gyökerénél talált „nőtt” aranyacskákkal. A zaftosabbak azonban magát a bogyt is aranytartalmúnak tartják. Batthyányi Károly herceg ilyen csodabogyóval ajándékozta meg szeretett uralkodónőjét, Mária Teréziát. A szőlőszem ma is megvan, a Nemzeti Múzeumban őrzik. Finom ékszerész kezek csempészték bele az apró aranszemcséket. Rosszabbul járt azonban egy angol lord, aki a

nőtt arany meséjének bűvöletében jelentős összeget fizetett egy bizonyos magyarországi csodafürtért. Az azonban nem állta a próbát és a tűzben elhamvadt. Nem csoda. A sárgán csillogó pontocskák valójában egy poloskafaj üres petéi voltak. Csak azt ne mondja valaki, hogy nem minden arany, ami fénylik!

Ám a gazdag urakat nem csak anyagilag károsította a nemes anyag. Ami drága, az jó is, tehát okvetlenül alkalmas gyógyírként. Legelterjedtebb formája az iható arany. A középkori orvosok „béres cseppje” szinte minden betegség kapcsán melegen ajánlott kúrának számított. Marsilius Ficinus, Mátyás király tudós szolgája könyvben is hozzáférhetővé tette receptjeit. Akit érdekel, itt megtudhatja, hogyan „kaphat aranyvizet”. Legfontosabb persze, hogy „jó aranyat” kell használni, de nem árt figyelni a nap és a csillagok járására sem. Legvégső esetben persze megteszi, ha egyszerűen rácsálgjuk az aranylapocskákat. Így legalább még egy közmondás teljesülhet, ama bizonyos számmal és káposztával. Később, talán a gyakorlati tapasztalatokból okulva, már nem ajánlották az arany közvetlen fogyasztását. Ehelyett inkább tyúkok eledelébe keverték. Az esszencia hatása garantáltan nem változott, de az emésztési gondok legalább megszűntek.

A ma embere szemérmesebb elődjénél, nem igényli az arany sárgás csillogásának látványát, meg sem eszi azt. Megelégszik a tudattal, hogy kecsesen hajló papírdarabjainak értékét okos emberek vigyázzák mázsás aranyhalmokon trónolva.

Tamáska Máté

Koffeinnel a bőrrák ellen

Az amerikai kutatók egereken végzett kísérletekből kimutatták, hogy a koffein nemcsak élénkítőszer, hanem a bőrrák ellen is véd. A rágsálókat 20 héten keresztül rendszeresen UVB-sugárzásnak tették ki, s csak ezután kezelték őket koffeinnel. Az anyag vízben feloldva a bőrre kenve nyújt védelmet a tumor ellen. További tudósítások alapján, a veszélytelen szer a jó és rosszindulatú tumorsejtek halálát okozta anélkül, hogy az egészséges sejtek megsérültek volna. A koffein sokkal nagyobb védelmet nyújt, mint a napfényvédőszerek. A tudósok a továbbiakban azt akarják felkutatni, hogy az embereknel is megelőzhető-e ezzel a módszerrel a bőrrák kialakulása. (Forrás: www.stern.de)

Katolikusok az AFTA ellen

Számos katolikus civil szervezet közös nyilatkozatot tett közzé, melyben tiltakoznak az Amerikai Szabadkereskedelmi Egyezmény (AFTA) ellen. Az AFTA-t az Észak-Amerikai Szabadkereskedelmi Egyezmény (NAFTA) kiterjesztésének szándékával hívták életre idén április 22-én Québec-ben, midőn 34 amerikai ország állam- és kormányfője közös nyilatkozatot tett közzé arról, hogy 2005-re megteremtik a vám- és egyéb kereskedelmi akadályoktól mentes amerikai szabadpiaci

övezetet.

A szabadkereskedelmi övezet létrehozása ellen tiltakozó európai és amerikai katolikus szervezetek 2002. július 17-18-án rendezték konferenciájukat Brüsszelben. Álláspontjuk szerint a globalizáció jó hatással lehet a világra, amennyiben a népek közötti szolidaritást erősíti, tisztelben tartja az emberi és szociális jogokat. Meggyőződésük viszont, hogy a szabadpiaci egyezmény túlságosan aszimmetrikus, mivel a profit számára kíván előnyt biztosítani az emberi és szociális jogok rovására Latin-Amerikában. A nyilatkozatot elkészítő katolikus szervezetek valós veszélyét látják annak, hogy a szegény országok elveszítsék szuverenitásukat, valamint kénytelenek legyenek privatizálni olyan társadalmi alapszolgáltatásokat, mint az egészségügy, az élelmiszerellátás, a nyugdíjrendszer és az oktatás. A katolikus szervezetek a tervezett szabadpiaci egyezményt csak részleges és a szolidaritás elvét figyelmen kívül hagyó globalizáció eszközeként tekintik, ami jövőtehetetlen társadalmi, gazdasági és környezeti károkat fog okozni, kihasználja az őslakosság munkaerejét, hagyományokon alapuló tudását, szakértelmét. (Forrás: www.fastenopfer.ch/i/fra/fra_act_brux.html)

Évente három nagyobb antilop

Antropológusok szerint ma körülbelül 65.000 busman él Afrikában. A tudósok által legrégebbinek elismert népcsoportot a térségben található hatalmas

gyémántkészletek zavartalan kiaknázása miatt a botswanai kormányzat először földjeik elhagyására kényszerítette, majd maga az elnök titulálta őket „alsóbbrendű fajnak”. A közelmúltban a nemzetközi turizmusban fontos szerepet játszó sportvadászat fellendítése érdekében az állam engedélyhez kötötte a napjainkig vadászó-gyűjtögető életmódot folytató busmanok számára a vadászatot. Ennek értelmében fejenként évente három nagyobb antilop elejtése engedélyezett számukra. A legújabb információk szerint a honatyák már az engedély teljes megvonásán gondolkodnak. (Forrás: www.rebellion.org)

Afrika: kevés a segély

A Világbank adatai szerint Afrikának a jelenlegi támogatásokon felül további évi 54 milliárd dollárra lenne minimálisan szüksége adósságelengedés és segélyek formájában, mivel jelenleg az adósságok súlya és a külföldi tőke hiánya miatt az oktatás és az egészségügy csak egy elhanyagolható réteg kiváltsága. A közelmúltban a támogatások növelésére tett ígéretek ellenére is k ö z e l harmincmilliárd dollár segély hiányzik ezen problémák orvoslásához. (Forrás: www.worldbank.org)



Szokásos kalandtúránk következő állomása az Aradi Vértanúk tere közelében található Pagoda Étterem volt. A város számos kínai éttermének egyike kívülről nem sokban különbözik a többi átlagos gyorsétteremtől. Belépve (illetve inkább lelépve a pincehelységbe) azonban rögtön látjuk, igazi kulturált helyre keveredtünk. Ízlésesen berendezett teremben találjuk magunkat, amelyet egy bárpult oszt dohányzó és nemdohányzó részre, méghozzá olyan megnyugtatóan, hogy egész este nem éreztük a másik részben ülők szivarfüstjét. A pincérek meglepően udvariasak, és készségességükkel átsegítettek minket a kínai ételek ismeretlenségéből adódó zavartságunkon. Aperitifnek Smirnoff vodkát választottunk, ami egyrészt étvágyat csinált, másrészt pedig oldotta természetes viszolygásunkat a kínai ételekkel szemben. Hosszas gondolkodás után előételnek ötízű húst kértünk fokhagymás szójamártással. Nagy meglepetésünkre pincérünk pálcikákat hozott nekünk és bár a következő fordulóban „rendes” evőeszközöket is kaptunk, kötelességünknek éreztük a fadarabok használatát. Hideg előételünk voltaképpen főtt, füstölt marha és disznónyelvből állt, amit a mártás ugyan megfelelően pikánsá tett, de azért nem volt túl keleties. Az előétel elfogyasztása alatt viszont be lehet gyakorolni a pálcikával evést. A mártás miatt nem volt túl jó ötlet a kínai evőeszközökhöz

nyúlni mint erről nadrágom is tanúskodik -, de minden kezdet nehéz.

Levesnek lencse- és ráklevest kértünk. A lencse nagyjából lefedi a hazánkban megszokott lencse fogalmát, igaz kissé csípősebb, különlegesebb,

ám a ráklevés igazi élmény volt. Először is azért, mert kinézet alapján rosszabbra számítottunk. A leves ugyanis egy híg Maggi-lére hasonlított leginkább, amiben apró

húsdarabok (na ez volt a rák) úszkáltak és gyanúsán átlátszó tészta. Ezzel szemben valami egészen különleges ize volt a levesnek. Aranyárgás levében a már előbb említett üvegészta ízletének hatott és bár a ráknak semleges az ize, a főzéshez használt szezámolaj kitűnő alapot teremtett jókedvünknek és a főételeknek egyaránt.

A választásnál a bőség zavarával küszködtünk. Végül vajon pirított gombafejeket és Madagaszkári rakottast kértünk. Kísérőnek pedig a mindkettőhöz jól harmonizáló 1999-es egerszóláti olaszrizlinget ittuk.

A petrezselymes vajon, császármorzssával sült gombafejet könnyű fogásnak szánták, de a túlzásba vitt vaj miatt kissé nehézre sikeredett. Citrommal azonban illő társa lett a ráklevésnek, könnyedségét pedig emelte az előbb említett egyedien fűszeres, szinte desszertbarnak ható rizling.

A Madagaszkári rakottas a nagyétkű kínaiaknak való egytálétel (ugyanakkor nagyétkű szegedi diákok is fogyaszthatják.) A

rakottas egy tálban sült darált marhahús almával, curryvel, mazsolával és tejszínnel ízesítve. Hozzá legjobban a rizs illik, ami a Pagodában végre igazán ízletes volt. A rakottas külalakra ötös, ízre mégötösebb, ám állaga a magyar konyha kedvelőinek kissé furán hathat. Az egytálétel ugyanis minden összetevőt tartalmaz, csakhogy, darált, majdhogynem pépesített formában. Ezt a masszát utána sütőbe rakják, amitől összeáll, de valahogy mégsem hagyományosan harapható. Az ize viszont keleties és elbűvölő. Ez ugyan nehéz ételnek számít, mégis a curry és az alma könnyedé teszik a marhát és a tejszínt. Az összehatás pedig éppen attól csodás, hogy igazából egyiküket sem érezzük külön-külön. Igaz ugyan, hogy a fent már említett '99-es egerszóláti is könnyít az ételen.

A desszertre már nem sok energiánk marad, így ketten eszünk egy adag gesztenyegombócot. Az édesség így is bőven elég mindkettőnknek. Tömör ízeivel a gesztenye hamar elálmosít és ebben csak segítségére van a karamell és a cukor. Némi frisséget csak a mentol-levelek hoznak, amely egytől-egyig méltó lezárása ennek a keleties vacsorának.

A Pagoda nem tartozik az olcsó éttermek közé (a fent említett menü kerekítve 7000 forint volt), ám szolgáltatásai is átlagon felüliek. Érdemes azonban beülni akár csak egy levesre, vagy egytálételre is, amelynek ára „diákbarát” és ráadásul nagyon finom.

Konyha: egzotikusan finom
Kiszolgálás: európaian udvarias
Árak: magas, de megérdemlik

Csik Gergely

Egy évvel a WTC összeomlása után valamelyest megváltozott az USA terrorellenes harcának megítélése Európában. Kezdetben a megszégyenített ország mögé sorakozott fel minden állam, s bár pontosan nem tudták meghatározni mi az, de azért abban egyetértés volt, hogy átfogó harcot kell indítani terrorizmus ellen. Azóta azonban, az agresszív, szuperhatalmának tudatában dominanciára törekvő USA elveszítette feltétlen szövetségeseinek egy részét - valószínűleg azért, mert úgy véli, katonai és gazdasági fölényéből kifolyólag nincs is szüksége szövetségesekre, s ez olyan lépésekre jogosítja fel, melyet a kisebbek/mellőzöttek értelemszerűen nem jó szemmel néznek. Az afganisztáni, majd az iraki háború tervét ellenzők - leszámítva az iszlám szélsőségeket - nem azért bírálják az USA nemzetközi politikáját, mert tagadnák ezen antidemokratikus országok rezsímjeinek veszélyességét. A bírálók többsége nehezen birkózik meg az új világhrend működésével: azzal, hogy egyedül az USA dönti el, mi történjen a világban, hol robbanjanak ki háborúk, és hol pusztítsonak az USA érdekeinek megfelelően gazdasági dekonjunkturák. Azzal, hogy egyedül az USA, mint a *Jó Pásztor* állítsa jobbja felől a jókat, azokat, akik hallgatnak szavára, és balja felől a gonoszokat, akik valamilyen oknál fogva veszélyt jelentenek a világra, vagy az amerikai érdekeire, hogy aztán tengelyt akaszthasson a gonosz tengelyével. Az Egyesült Államok igyekszik megszabadulni nemzetközi kötelezettség vállalásaitól: legfejlettebb s egyben legszennyezőbb állam létére nem ratifikálta a Kiotói Egyezményt, nem írta alá a Nemzetközi Bírósággal való együttműködési megállapodást - mondván amerikai állampolgárokat csak amerikai bíróság ítélhet el -, öt éve nem fizeti az ENSZ tagsági díjat, nem írta alá a gyermekvédelmi egyezményt, felmondja az Oroszországgal kötött leszerelési egyezményt, BT határozat nélkül indítana háborút, vagy éppen határidőket szabna az ENSZ-nek -ti. «van két hetetek diplomáciai játszadozásokra, aztán bombázunk». Az USA úgy véli, rendelkezik - és csakis ő rendelkezik - a jó és a rossz megkülönböztetésének karizmájával, képes egyedül rendet teremteni a világban, azaz egyáltalán: tudja, *mi az, hogy jó és mi a rossz*. Nem túl kellemes belegondolni abba, hogy Amerikában a közvéleménykutatások népszerűségi indexének «dallamára» járják táncukat azok a politikusok, kik akármikor háborút indíthatnak a világ többi országának megkérdőjelezése nélkül, ami áttételesen annyit tesz, hamburgeragyu tömegek által kitöltött kérdőívek döntenek milliárdok (milliárdok?) életéről! Ugyanakkor a veszély nem pusztán abban áll, hogy az USA világhatalmi pozícióját megerősítendő ott kezd háborút, ahol csak akar (a BT engedélye nélkül), hanem abban is, ha az atomfegyverekkel rendelkező országok esztelenül követik példáját. Oroszország nemrég jelentette be, bombázni fogja Grúziát a BT engedélye nélkül, ha az nem tisztítja meg északi területeit a terroristáktól. Mi lesz akkor, ha monjuk India

megtámadja Pakisztánt azért, mert annak biológiai- vagy atomfegyvere, s ne adj Isten nem demokratikus kormánya van? Politikai szintéren világos, az USA igyekszik megakadályozni, hogy a Szovjet-Ónió (Kukorelly használja így ezt a *Rom*-ban) felbomlása után potenciális versenytársai akadjanak, természetesen egy kis háborúzás sem jön rosszul a lassuló amerikai gazdaságnak, nem beszélve arról a hozadékról, hogy a multicégek


Nézetkülönbségek: Amerika kontra Európa, avagy az a bizonyos óceán még köztük van

összeomlását követően eltereli az emberek figyelmét Bushnak, az elnöki poszt betöltése előtt véghezvit, kétes pénzügyi manővereiről. Azonban a kép szükségszerűen árnyaltabb! A fentebb említettek mellett nem szabad elfeledkeznünk arról sem, hogy az USA területét komoly támadás érte egy évvel ezelőtt, melyben több ezer ember vesztette életét. Mégis elgondolkodtató, hogy Nagy Britannián kívül egyetlen európai állam sem - kivéve talán a NATO-ba bejutni igyekvő, így most Amerika felé stréberkedő Romániát - támogatja feltétlenül az USA terrorellenes harcát, hát még az előkészítés fázisában lévő iraki háborút. Elgondolkodtató, hogy a német igazságügyi miniszter Hitlerhez hasonlította Busht, nem kis diplomáciai botrányt kavartva a választásokra készülő Németországban. Árnyaltabb. Erre próbálták felhívni a németországi értelmiségiek (Hans-Peter Dürr-el és Günter Wallraff-al az élen) Fucuyama, Huntington és társaik figyelmét, egy, az amerikai értelmiségiek színe-javát felvonultató kiáltványra válaszolva. Az az igazság, hogy egyszerűen az európaiak bele nem tudja bevenni Huntingtonék bináris oppozíció nyugvó (jó-rossz) világmérvét. Nem tudják elhinni azt, hogy ez egyik oldalon tiszta világmérváltó, frankó csávók vannak, a másikon meg büdös muszlim binladenek, akik fanatikus, gonosz, szörös (Huntingtonnak ez sem tetszik!!!), a gyaurokat reggelire fogyasztó műzülök! Egyszerűen az európai értelmiségiek többsége nem hisz a terrorellenes harc ideológiáját képező, amerikai értelmiségiek kreálta *igazságos háborúban*. Mint ideológia, az *igazságos háború* mítosza leleplezi önnön ellentmondásait, de mint az aktuálpolitika egyik pillére, nem teheti meg azt, hogy beismérje hiabí és továbbépítse önmagát. Ezért nem tudtak Fucuyamaék mit kezdeni a «kötekedő németekkel», ezért nem látják be, hogy tulajdonképpen nincs különbség a rengeteg ártatlan ember életét kionó «szent háborúk» és az ugyancsak ártatlan emberek életét követelő *igazságos háború* között, csak mert az nem valami transzcendens izének a beteljesülése miatt megy végbe, hanem a világ védelmében; s ha ártatlan emberek halálával jár is, sorry, de az szükséges, kellemetlen hozadéka annak, hogy ROCKY-RAMBO-SUPERMAN- stb. -BOKOR GYURI megmentse a világot. - Vagy másként: azok csak szörös muszlimok?

kollár



Fate
JANUÁR 17.

- 
- Bögrék
 - Esernyők
 - Hátizsákok
 - Övtáskák
 - Pólók
 - Öngyújtók
 - Tollak
 - Képeslapok
 - Tolltartók
 - Egyéb cuccok

Neked van már egyetemi pólód?

Nyitvatartás:

(Boldogasszony sgt. 6. JGYTFK Alagsora)

Hétfő - Csütörtök 8.00 - 16.00

Péntek 8.00 - 14.00



Irinyi Fénymásoló és
Nyomtató Szalon

Minőségi másolás, nyomtatás pillanatok alatt...



!AKCIÓ!

Októberi akciónk!

16-18h-ig a fénymásolás

6 Ft / oldal

SZTE Irinyi Épület Tisza L. krt. 103.

Az Irinyi udvarban a III. Lépcsőház, alagsor

Nyitvatartás:

Hétfő - Csütörtök 8.00 - 18.00

Péntek 8.00 - 16.00

océ



a (nem) hallgatók lapja
bolcsó@mailbox.hu